

Nr 10.

Ankom till riksdagens kansli den 4 mars 1915 kl. 3.30 e. m.

Utlåtande angående regleringen av utgifterna under riksstatens tionde huvudtitel, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna.

A. **Det civila pensionsväsendet.**

1:o) Uti den till riksdagen den 14 januari innevarande år avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t i första punkten under tionde huvudtiteln föreslagit riksdagen att höja det under riksstatens tionde huvudtitel å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till civila tjänst innehavare med 150,000 kronor till 1,700,000 kronor.

Angående pensionering av civila tjänst innehavare.
[1.]

Utredningen i ämnet återfinnes i statsrådsprotokollet över finansärenden den 14 januari 1915 (10 h. t. sid. 2).

Utskottet har icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande framställning och hemställer alltså,

att riksdagen må höja det under tionde huvudtiteln å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till pensionering av civila tjänst innehavare med 150,000 kronor till 1,700,000 kronor.

Angående
gäldande av
kostnaden för
förvaltningen
av barn-
morskornas
pensions-
anstalt.

2:o) Uti punkt 2:o) under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att höja det å ordinarie stat under riksstatens tionde huvudtitel uppförda förslagsanslag till gäldande av kostnaden för förvaltningen av barnmorskornas pensionsanstalt, nu högst 11,000 kronor, till högst 13,000 kronor.

Beträffande den i ärendet förebragta utredningen tillåter sig utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet över civilärenden den 31 december 1914 (10 h. t. sid. 28).

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må höja det å ordinarie stat under riksstatens tionde huvudtitel uppförda förslagsanslag till gäldande av kostnaden för förvaltningen av barnmorskornas pensionsanstalt, nu högst 11,000 kronor, till högst 13,000 kronor.

Angående
förbättring
av pensione-
ringen från
handels-
flottans pen-
sionsanstalt.
[3 och 4.]

3:o) I punkterna 3 och 4 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att å extra stat för år 1916 under riksstatens tionde huvudtitel bevilja dels till förbättring av pensioneringen från handelsflottans pensionsanstalt ett förslagsanslag å 31,000 kronor, dels ock till förbättring av pensioneringen inom de tre första klasserna av handelsflottans pensionsanstalt ett anslag å 31,000 kronor.

Beträffande de till stöd för denna framställning anförda skäl får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet över finansärenden den 14 januari 1915 (10 h. t. sid. 3).

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning, hemställer,

att riksdagen må å extra stat för år 1916 under riksstatens tionde huvudtitel bevilja dels till förbättring av pensioneringen från handelsflottans pensionsanstalt ett förslagsanslag å 31,000 kronor, dels ock till förbättring av pensioneringen inom de tre första klasserna av handelsflottans pensionsanstalt ett anslag å 31,000 kronor.

4:o) I punkt 5 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på proposition angående höjning av det under riksstatens tionde huvudtitel uppförda *ordinarie anslaget*: bidrag till pensionering av änkor och barn efter lärare vid allmänna läroverk, pedagogier, seminarier m. m., beräkna en ökning av detta anslag från 144,554 kronor med 1,000 kronor till 145,554 kronor.

*Angående
bidrag till
pensionering
av änkor
och barn efter
lärare vid
allmänna
läroverk,
pedagogier,
seminarier
m. m.*

Över denna framställning kommer utskottet framdeles att avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

[5.]

anmäla.

5:o) I punkt 6 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen dels medgiva, att enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt meddela, äldre behövande folkskollärare och folkskollärarinnor, vilka före år 1907 erhållit avsked med pension från folkskollärarnas pensionsinrättning, må för år 1916 tillerkännas understöd till så stort belopp, att detsamma tillsammans med pensionsbeloppet uppgår till 600 kronor, dels ock för ändamålet anvisa på extra stat under tionde huvudtiteln för år 1916 ett anslag av 20,000 kronor.

*Angående
understöd åt
vissa äldre
behövande,
med låg pen-
sion avgångna
folkskollärare
och folkskol-
lärarinnor.*

[6.]

Utredningen i ämnet återfinnes i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 17 december 1914 (10 h. t. sid. 39).

Utskottet har icke funnit något att erinra mot ifrågavarande framställning och hemställer förty,

att riksdagen må dels medgiva, att enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt meddela, äldre behövande folkskollärare och folkskollärarinnor, vilka före år 1907 erhållit avsked med pension från folkskollärarnas pensionsinrättning, må för år 1916 tillerkännas understöd till så stort belopp, att detsamma tillsammans med pensionsbeloppet uppgår till 600 kronor, dels ock för ändamålet anvisa under tionde huvudtiteln på extra stat för år 1916 ett anslag av 20,000 kronor.

Angående
extra pen-
sionsavgifter
till folkskol-
lärnarnas
pensions-
inrättning.
7.]

6:o) Uti punkt 7 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för bestridande av de extra pensionsavgifter, vilka på grund av § 8 i reglementet för folkskollärarnas pensionsinrättning nu utgå eller till följd av de utav 1906 och 1907 årens riksdagar beslutade ändrade bestämmelser om delaktighetsbeloppen i nämnda inrättning komma att utgå, bevilja på extra stat för år 1916 under riksstatsens tionde huvudtitel ett förslagsanslag å 104,000 kronor.

Den i detta ärende förebragta utredningen återfinnes i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 17 december 1914 (10 h. t. sid. 41).

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för bestridande av de extra pensionsavgifter, vilka på grund av § 8 i reglementet för folkskollärarnas pensionsinrättning nu utgå eller till följd av de utav 1906 och 1907 årens riksdagar beslutade ändrade bestämmelser om delaktighetsbeloppen i nämnda inrättning komma att utgå, bevilja på extra stat för år 1916 under riksstatsens tionde huvudtitel ett förslagsanslag å 104,000 kronor.

Angående
bidrag till
folkskollärar-
nas änke- och
pupillkassa.
8.]

7:o) I punkt 8 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att anvisa under riksstatsens tionde huvudtitel å extra stat för år 1916 till förstärkande av det ordinarie anslaget: Bidrag till folkskollärarnas änke- och pupillkassa, ett belopp av 2,700 kronor.

Utskottet, som i fråga om utredningen i ämnet får hänvisa till statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 17 december 1914 (10 h. t. sid. 42), har icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts föreliggande förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må anvisa under riksstatsens tionde huvudtitel å extra stat för år 1916 till förstärkande av det ordinarie anslaget: Bidrag till folkskollärarnas änke- och pupillkassa, ett belopp av 2,700 kronor.

B. **Det militära pensionsväsendet.**

8:o) I punkterna 9 och 10 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen dels höja det under riksstatens tionde huvudtitel å ordinarie stat uppförda anslaget för bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén, nu 122,190 kronor, med 2,049 kronor till 124,239 kronor, dels ock till förstärkande av det i 1915 års riksstat för samma ändamål uppförda anslag å extra stat för år 1916 anvisa ett belopp av 2,049 kronor. *Angående bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén.* [9 o. 10.]

Utredningen i detta ämne återfinnes i statsrådsprotokollet över lantförsvärsärenden den 23 december 1914 (10 h. t. sid. 56).

Med tillstyrkande av bifall till vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit hemställer utskottet,

att riksdagen må dels höja det under riksstatens tionde huvudtitel å ordinarie stat uppförda anslaget för bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén, nu 122,190 kronor, med 2,049 kronor till 124,239 kronor, dels ock till förstärkande av det i 1915 års riksstat för samma ändamål uppförda anslag å extra stat för år 1916 anvisa ett belopp av 2,049 kronor.

9:o) I punkt 11 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att under riksstatens tionde huvudtitel å extra stat för år 1916 anvisa ett förslagsanslag av 3,400,000 kronor, att användas såväl till upprätthållande av arméns pensionskassas egen pensionering med fastställda pensionsbelopp, mot skyldighet för pensionskassan att avstå de för året densamma tillkommande vederlag för de till statsverket indragna rusthållsavgifterna, som ock till fyllnadspensioner i enlighet med fastställda grunder för sådana pensioners utgående. *Angående extra anslag till upprätthållande av arméns pensionskassas egen pensionering samt till fyllnadspensioner.* [11.]

I fråga om utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet över lantförsvärsärenden den 31 december 1914 (10 h. t. sid. 59).

Utskottet hemställer,

att riksdagen må under riksstatens tionde huvudtitel å extra stat för år 1916 anvisa ett förslagsanslag

av 3,400,000 kronor, att användas såväl till upprätthållande av arméns pensionskassas egen pensionering med fastställda pensionsbelopp, mot skyldighet för pensionskassan att avstå de för året densamma tillkommande vederlag för de till statsverket indragna rusthållsavgifterna, som ock till fyllnadspensioner i enlighet med fastställda grunder för sådana pensioners utgående.

*Angående
understöd åt
avskedade
underofficerare
och
vederlikar vid
armén.
[12.]*

10:o) I punkt 12 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att under riksstatsens tionde huvudtitel å extra stat för år 1916 bevilja ett förslagsanslag av 20,000 kronor för utdelande av tillfälliga understöd åt avskedade underofficerare och vederlikar vid armén i enlighet med de av Kungl. Maj:t med 1907 års riksdag bestämda grunder.

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden den 31 december 1914 (10 h. t. sid. 61).

Med tillstyrkande av detta förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må under riksstatsens tionde huvudtitel å extra stat för år 1916 bevilja ett förslagsanslag av 20,000 kronor för utdelande av tillfälliga understöd åt avskedade underofficerare och vederlikar vid armén i enlighet med de av Kungl. Maj:t med 1907 års riksdag bestämda grunder.

*Angående
tillfälligt
understöd åt
f. d. förråds-
vaktmästare.
[13.]*

11:o) I punkt 13 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att under tionde huvudtiteln å extra stat för år 1916 anvisa ett anslag av 911 kronor för utdelande av tillfälligt understöd åt f. d. förrådsvaktmästare under villkor: att understöd ej tilldelas annan än den, som styrker sig vara i behövande omständigheter, samt att understödet för envar bestämmes till sådant belopp, att det, jämte honom tillkommande gratial från Vadstena krigsmanshuskassa, uppgår till 300 kronor.

Beträffande den i ärendet framlagda utredningen får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden den 31 december 1914 (10 h. t. sid. 64).

Utskottet hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må vinna riksdagens bifall.

12:o) I punkterna 14 och 15 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen dels höja det under riksstatens tionde huvudtitel å ordinarie stat uppförda anslaget för bidrag till flottans pensionskassas gratialfond, nu 26,300 kronor, med 2,400 kronor till 28,700 kronor, dels ock, till förstärkande av det i 1915 års riksstat för samma ändamål uppförda anslag, å extra stat för år 1916 anvisa ett belopp av 2,400 kronor.

*Angående
förhöjning av
anslaget för
bidrag till
flottans pen-
sionskassas
gratialfond.*
[14 o. 15.]

Den i ärendet förebragta utredningen återfinnes i statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden den 31 december 1914 (10 h. t. sid. 67).

Med biträdande av Kungl. Maj:ts föreliggande framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må dels höja det under riksstatens tionde huvudtitel å ordinarie stat uppförda anslaget för bidrag till flottans pensionskassas gratialfond, nu 26,300 kronor, med 2,400 kronor till 28,700 kronor, dels ock, till förstärkande av det i 1915 års riksstat för samma ändamål uppförda anslag, å extra stat för år 1916 anvisa ett belopp av 2,400 kronor.

13:o) I punkt 16 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förre båtsmannen vid Norrlands 2:a kompani nr 133 *Nils Petter Bjermqvist Birberg* må tilldelas pension såsom hade han tjänat i tjugu år från tjugu års ålder.

*Angående
pension till
förre båts-
mannen N. P.
Bjermqvist
Birberg.*
[16.]

Utskottet, som beträffande utredningen i detta ärende tillåter sig hänvisa till statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden den 17 december 1914 (10 h. t. sid. 70), har icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning och hemställer förty,

att riksdagen må medgiva, att förre båtsmannen vid Norrlands 2:a kompani nr 133 *Nils Petter Bjermqvist Birberg* må tilldelas pension såsom hade han tjänat i tjugu år från tjugu års ålder.

Angående
tillfälliga
understöd åt
f. d. daglönare
vid marinen.
[17.]

14:o) I punkt 17 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att å extra stat för år 1916 under tionde huvudtiteln uppföra ett förslagsanslag av 20,980 kronor för utdelande av tillfälliga understöd åt f. d. förmän bland daglönare, sjukvaktare och övriga daglönare vid marinen, vilka pensionerats enligt bestämmelser, äldre än dem, som meddelats genom kungörelsen den 25 november 1910, under villkor:

att understöd ej tilldelas annan än den, som styrker sig vara i behövande omständigheter, samt

att understödet bestämmes för den, som, utan att erhålla invalidunderhåll, i pension från flottans pensionskassa uppbär mindre än 200 kronor årligen, till det belopp, som erfordras för att understödet och pensionen tillsammans skola uppgå till 300 kronor, för den, som i sådan pension eller i dylik pension jämte invalidunderhåll åtnjuter tillhoppa från och med 200 till och med 307 kronor årligen, till 100 kronor samt för den, som i sådan pension bekommer 400 kronor eller 500 kronor årligen, till 50 kronor.

Beträffande de till stöd för denna framställning anförda skäl får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet över sjöförvarsärenden den 17 december 1914 (10 h. t. sid. 72).

Utskottet, som icke haft något att erinra mot förevarande förslag, hemställer,

att Kungl. Maj:ts framställning i ämnet må vinna riksdagens bifall.

Angående
pension åt
förra båts-
mannen G.
Håkansson
Rehn.

15:o) I en inom Andra kammaren väckt motiou nr 81 har herr *Runefors* anfört följande:

»Då den allmänna pensioneringen (enligt lagen om allmän pensionsförsäkring den 30 juni 1913) trädde i kraft, så blevo ju, på grund av otillräckliga tillgångar, alla de, som voro över sextiosju år lämnade utanför de förmåner pensionslagen giver. Det har varit mycket smärtsamt för pensionsnämnderna, att då dessa gamla kommit för att söka understöd, säga dem, att de voro för gamla att komma i åtnjutande av understöd.

Här är dock ett fall, där en sådan sökande förut under 20 $\frac{1}{6}$ års *oförvitlig* tjänst varit fast anställd vid kungl. flottan.

På grund av att Gustaf Håkansson Rehn tog avsked från tjänsten den 7 april 1873 efter 20 $\frac{1}{6}$ års tjänstgöring vid kungl. flottans station i Karlskrona, har han ej härifrån erhållit någon pension. Då hans höga ålder gör honom oförmögen till nämnvärt arbete, och han saknar medel, så tillåter jag mig hemställa, att riks-

dagen måtte tillerkänna f. båtsmannen *Gustaf Håkansson Rehn* i Kolsbygd, Madesjö församling, Kalmar län, en årlig pension i likhet med dem, som tjänat i tjugu år från tjugu års ålder räknat.»

Vid motionen äro fogade nedanstående tre bilagor:

Avskrifter.

*Avskedspass för båtsmannen vid 1:a Södra Möre kompani nr 203
Gustaf Håkansson Rehn.*

f. $15\frac{1}{2}$ 36.

Fol. 884.

Befälhavanden vid Kungl. Flottans station i Karlskrona gör veterligt: att alldenstund båtsmannen vid 1:a Södra Möre kompani nr 203 Gustaf Håkansson Rehn, som är 37 år gammal och tjänt i $20\frac{1}{6}$ år, anhållit om avsked och vederbörande rusthållare därtill lämnat sitt samtycke.

Fördensskull, och i kraft av detta öppna avskedspass, varder han Gustaf Håkansson Rehn, utur Kungl. Maj:ts och Kronans tjänst entledigad och föravskedad med vitsord att under tjänstetiden hava sig väl förhållet, vilket honom till bevis och vederbörande till efterrättelse länder.

Karlskrona den 7 april 1873.

C. A. Lundin.

Annot. *Carl Buiding.*

G. Trädgård.

J. H. Berghenor.

Betyg för pensionstagare.

Att f. d. båtsmannen Gustaf Håkansson Rehn, född den 15 mars år 1836 (trettiosex), fortfarande lever, åtnjuter medborgerligt förtroende och tillhör nedan-skrivna församling, betygar Madesjö församling i Kalmar län den 18 januari år 1915.

H. Fagergren.

Kyrkoherde.

(Stämpel.)

Att f. båtsmannen Gustaf Håkansson Rehn i Kolsbygd av Madesjö församling saknar egna tillgångar och till följd av ålderdom är oförmögen att genom arbete försörja sig, intygas. Resebo den 30 december 1914.

Wilh. Andersson
ordf. i Pensionsnämnden.

Rätt avskrivet intyga:

A. Lindblad.

S. Hallor.

Utskottet.

Enligt vad ovanstående avskedspass utvisar, har Rehn visserligen tjänat vid flottan över tjugu år, men då en del av denna tjänstetid infaller, innan han uppnått 20 års ålder, är han enligt gällande bestämmelser icke berättigad till pension. Med hänsyn till här föreliggande ömmande omständigheter och då riksdagen vid flera tillfällen lämnat i det närmaste enahanda medgivanden, torde emellertid nyssnämnda förhållande ej böra utgöra hinder för att Rehn erhåller pension i likhet med dem, vilka efter fyllda tjugu år tjänat hela den föreskrivna tiden av 20 år eller därutöver.

Utskottet, som på grund härav ansett sig böra förorda bifall till ifrågavarande motion, hemställer,

att riksdagen, med bifall till förevarande motion, må medgiva, att förre båtsmannen Gustaf Håkansson Rehn i Kolsbygd, Madesjö församling av Kalmar län, må tilldelas pension, såsom hade han tjänat i tjugu år från tjugu års ålder räknat.

C. Allmänna indragningsstaten.

I. Ang. lantförsvarsdepartementet.

Angående
pension åt
fanjunkaren
C. L. Dahl-
ström.

16:o) I punkt 18 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att fanjunkaren vid Hallands regemente *Carl Ludvig Dahlström* må under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en pension av 1,000 kronor årligen, att utgå från och med månaden näst efter den, varunder avsked från tjänsten varder honom beviljat.

Enligt utskottet tillhandakommet meddelande har bemälda Dahlström avlidit den 21 januari 1915. I anledning härav påfordrar Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning icke någon riksdagens åtgärd; vilket utskottet härmed skolat för riksdagen

anmäla.

Angående
pension åt
sergeanten J.
O. A. Ahlqvist.

17:o) I en till riksdagen den 12 februari 1915 avlåten proposition nr 31 har Kungl. Maj:t, under återopande av utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen

medgiva, att sergeanten vid Gottlands infanteriregemente *Johan Oskar Albert Ahlqvist* må under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en pension av 900 kronor årligen, att utgå från och med månaden näst efter den, varunder avsked från tjänsten varder honom beviljat.

Beträffande den i ärendet förebragta utredningen får utskottet hänvisa till propositionen.

Då utskottet icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att sergeanten vid Gottlands infanteriregemente *Johan Oskar Albert Ahlqvist* må under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en pension av niohundra kronor årligen, att utgå från och med månaden näst efter den, varunder avsked från tjänsten varder honom beviljat.

18:o) I punkt 19 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förre föreståndaren för skomakeriverkstaden vid Svea livgarde *Carl Gustaf Alsing* må under sin återstående livstid uppbära en årlig pension å allmänna indragningsstaten till så stort belopp, att densamma jämte honom tillkommande gratial från Vadstena krigsmanshuskassa uppgår till 600 kronor för år räknat, att utgå från och med den 1 maj 1914.

Ang. pension åt förre föreståndaren för skomakeriverkstaden vid Svea livgarde C. G. Alsing.
[19.]

Utredningen i detta ärende återfinnes i statsrådsprotokollet över lantförsvärens ärenden den 31 december 1914 (10 h. t. sid. 78).

Då utskottet ej haft något att erinra mot förevarande förslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att förre föreståndaren för skomakeriverkstaden vid Svea livgarde *Carl Gustaf Alsing* må under sin återstående livstid uppbära en årlig pension å allmänna indragningsstaten till så stort belopp, att densamma jämte honom tillkommande gratial från Vadstena krigsmanshuskassa uppgår till 600 kronor för år räknat, att utgå från och med den 1 maj 1914.

Ang. pension
åt vaktmästare
Th. A.
Bergholm.

19:o) I en till riksdagen den 29 januari 1915 avlåten proposition, nr 13, har Kungl. Maj:t, under åberopande av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att vaktmästaren vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet *Thure August Bergholm* må från och med månaden näst efter den, varunder han erhåller entledigande från sin befattning vid skjutskolan, under sin återstående livstid åtnjuta en årlig pension av 550 kronor från allmänna indragningsstaten.

Beträffande utredningen i ärendet anhåller utskottet få hänvisa till propositionen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må medgiva, att vaktmästaren vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet *Thure August Bergholm* må från och med månaden näst efter den, varunder han erhåller entledigande från sin befattning vid skjutskolan, under sin återstående livstid åtnjuta en årlig pension av femhundrafemtio kronor från allmänna indragningsstaten.

Ang. pension
åt *Anna Viktoria Rendahl*.

20:o) I en inom andra kammaren väckt motion, nr 5, har herr *E. A. Nilson* i Örebro hemställt, att riksdagen måtte bevilja *Anna Viktoria Rendahl* från och med den 1 januari 1916 under hennes återstående livstid, så länge hon förbliver ogift, från allmänna indragningsstaten en årlig pension av 250 kronor.

Till stöd för detta förslag har motionären anfört följande:

»Löjtnanten vid kungl. fortifikationen *Ernst Allan Jungner* avled den 14 september 1914 till följd av skador ådragna genom olyckshändelse under utövningen av sin tjänst. Han var trolövd med fröken *Anna Viktoria Rendahl*, och hade förberedelserna till äktenskap mellan dem fortskridit så långt, att äktenskapslysning ägt rum tre gånger, enligt här i bestyrkt avskrift bilagda lysningsattest (bil. 1).

Fröken *Rendahl* har, under åberopande av här ovan anförda förhållanden samt de stora näringsbekymmer i vilka hon kommit, såsom varande fullkomligt obemedlad och då hon hade en åldrig moder att försörja, hos Kungl. Maj:t gjort underdånig framställning om beredande av livränta åt henne motsvarande den änkepension, vartill hon varit berättigad, om äktenskapet varit genom vigsel fullbordat.

Hörd över den underdåniga framställningen har direktionen över arméns pensionskassa förklarad, att sökanden icke kunde beredas någon pension vare sig från arméns nya änke- och pupillkassa eller annan under direktionens förvaltning stående kassa, då hon icke ingått äktenskap med löjtnant *Jungner* och icke heller styrkt att hon, på grund av sådana förhållanden, som omnämnas i 3 kapitlet 9

och 10 §§ giftermålsbalken, kan förklaras för hans hustru samt alltså varken vore eller kunde betraktas såsom löjtnant Jungners änka.

Kungl. statskontoret, som jämväl i ärendet avgivit underdånigt utlåtande, har för sin del funnit det synas billigt, att till lindrande av de ekonomiska bekymmer, som drabbat fröken Rendahl genom löjtnanten Jungners död, pension av statsmedel bereddes henne, så länge hon förbliver ogift, till belopp motsvarande vad i sådant avseende med hänsyn till erlagda avgifter skulle hava tillkommit henne såsom löjtnanten Jungners änka eller alltså 250 kronor årligen från och med oktober 1914.»

Härjämte erinras i motionen att Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen ej gjort någon framställning om beredande av pension åt Anna Viktoria Rendahl. Då emellertid motionären, i likhet med statskontoret, funne det vara billigt, att pension bereddes henne — vilken pension dock av budgettekniska skäl syntes böra utgå från den 1 januari 1916 — hemställde motionären, med stöd såväl av statskontorets utlåtande som ock av vad här ovan i övrigt anförts, att ifrågavarande pension måtte beviljas Anna Viktoria Rendahl.

Vid motionen äro i avskrift fogade dels den däri omförmälda lysningsattesten, dels ock det utlåtande, som i ärendet den 8 december 1914 avgivits av statskontoret. Sagda utlåtande är av följande innehåll:

»Av handlingarna inhämtas, att löjtnanten E. A. Jungner den 14 september 1914 under utövningen av sin tjänst omkommit till följd av olyckshändelse; att förberedelserna till äktenskap mellan honom och sökanden Anna Viktoria Rendahl då fortskridit så långt, att de föreskrivna lysningarna avkunnats; men att, då vigsel ej ägt rum och ett fullbordat äktenskap alltså icke förelåg dem emellan, sökanden icke kunnat erhålla pension från den pensionsinrättning, arméns nya änke- och pupillkassa, till vilken löjtnanten Jungner erlagt avgifter för beredande av familjepensionering. Under sådana omständigheter vill det synas statskontoret billigt, att till lindrande av de ekonomiska bekymmer, som drabbat sökanden genom löjtnanten Jungners död, pension av statsmedel beredes henne så länge hon förbliver ogift till belopp, motsvarande vad i sådant avseende med hänsyn till erlagda avgifter skulle hava tillkommit henne såsom löjtnant Jungners änka, eller alltså 250 kronor årligen. Statskontoret hemställer alltså, det täcktes Eders Kungl. Maj:t i nådig proposition föreslå riksdagen medgiva, att sökanden må från och med oktober 1914 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver ogift, från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 250 kronor.»

Statskontoret.

Enligt vad utskottet inhämtat, har Kungl. Maj:t vid föredragning den 31 december 1914 av Anna Viktoria Rendahls här ovan omförmälda ansökan förklarat densamma ej till någon Kungl. Maj:ts åtgärd föranleda. Då emellertid den olyckshändelse, som förorsakat Jungners död, inträffat under hans tjänstgöring, finner utskottet, i likhet med statskontoret, det vara billigt, att Anna Viktoria Rendahl erhåller något understöd av staten, och har utskottet icke något att erinra mot det

Utskottet.

av statskontoret i sådant avseende tillstyrkta och av motionären föreslagna beloppet, 250 kronor. I fråga om den tidpunkt, från vilken pensionen bör utgå, har utskottet ansett sig böra biträda motionärens förslag.

På grund härav hemställer utskottet,

att riksdagen, med bifall till förevarande motion, må bevilja Anna Viktoria Rendahl en årlig pension av tvåhundra femtio kronor att från och med den 1 januari 1916 under hennes återstående livstid, så länge hon förbliver ogift, utgå från allmänna indragningsstaten.

II. Ang. sjöförsvarsdepartementet.

Angående
pension åt
polisöver-
konstapeln vid
flottans
station i
Stockholm
F. W. Möller.

21:o) I punkt 20 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att polisöverkonstapeln vid flottans station i Stockholm *Fritz Wilhelm Möller* må från och med månaden näst efter den, under vilken avsked varder honom meddelat, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,000 kronor.

[20.]

Beträffande den i ärendet förebragta utredningen får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden den 17 december 1914 (10 h. t. sid. 81).

Med tillstyrkande av denna framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att polisöverkonstapeln vid flottans station i Stockholm *Fritz Wilhelm Möller* må från och med månaden näst efter den, under vilken avsked varder honom meddelat, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av ettusen kronor.

Angående
pension åt
förrre båts-
mannen
A. J. J:son
Stadig.

22:o) I punkt 21 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förrre båtsmannen *Anders Johan Johnsson Stadig* må från och med år 1915 under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta en pension med sådant årligt belopp,

[21.]

att detsamma jämte det pensionsbelopp, han för året äger uppbära från flottans pensionskassa, uppgår till 200 kronor.

Till statsrådsprotokollet över sjöförsvärens ärenden den 17 december 1914 har departementschefen anfört följande:

»Hos Kungl. Maj:t har förre båtsmannen vid Blekinge 1:a båtsmanskompani nr 136 Anders Johan Johnsson Stadig i underdånighet anhållit, att den till honom utgående pensionen, sjuttionio kronor, måtte höjas till ett belopp av trehundra kronor årligen; och har Stadig till stöd för ansökningen anfört, att han, som på grund av en under tjänsteutövning ådragen bräckskada erhållit avsked, hade synnerligen svårt att ens genom mycket lindrigt arbete bidra till sitt uppehälle.

*Departements-
chefen.*

Över denna framställning har direktionen över flottans pensionskassa den 23 april 1914 avgivit underdånigt utlåtande och däri anfört följande.

Stadig, som vore född den 5 september 1840, hade på grund av vänstersidigt ljumskbräck den 21 september 1867 avskedats efter en tjänstetid av sex år från tjugu års ålder och med vitsord att han under tjänstetiden sig väl förhållit. Enär det bevisligen blivit ådagalagt, att Stadig genom utövning av kronans tjänst tillskyndats den bräckskada, för vilken han avskedats, och t. f. regementsläkaren Th. Lundbergh den 18 september 1867 intygat, att Stadig i följd av kroppsskadan i fråga blivit oförmögen att med eget arbete förtjäna sig nödortftig livsbärgning, hade direktionen enligt resolution den 12 november 1867 tilldelat Stadig pension i 3:e klassen med 54 kronor, vilket pensionsbelopp jämlikt nådiga kungörelsen den 13 augusti 1909 från och med 1910 års ingång höjts till 79 kronor.

Vid förevarande ansökan vore fogat ett av marinläkaren J. Lagerholm den 27 mars 1914 utfärdat intyg, utvisande att Stadig ännu lede av den bräckskada, för vilken han år 1867 blivit från tjänsten avskedad, och att han i följd av densamma vore oförmögen att själv försörja sig.

Enär Stadig ostridigt genom utövning av kronans tjänst tillskyndats den bräckskada, som förorsakat, att han blivit urståndsatt att genom eget arbete förskaffa sig nödortftigt uppehälle, har direktionen funnit med billighet överensstämmande, att under sådana omständigheter av statsmedel tilldelades Stadig så mycket, som för dylikt uppehälle erfordrades, och, då existensminimum för en man per år icke kunde sättas under 300 kronor, har direktionen hemställt, att en pensionsökning måtte beredas Stadig, så att han komme i åtnjutande av en årlig pension å sammanlagt 300 kronor.

Efter i ärendet erhållen remiss har statskontoret härefter inkommit med underdånigt utlåtande av den 20 juni 1914 och däri anført följande.

Med hänsyn till vad i ärendet förekommit ansåge statskontoret skäl föreligga att söka bereda något understöd åt sökanden, som i statens tjänst ådragit sig den skada, varav han allt fortfarande lede och vilken skada försvårat möjligheten för honom att genom eget arbete förvärva sitt uppehälle. Av ansökningens ordalag syntes emellertid kunna dragas den slutsats, att sökanden med lättare arbete ännu kunde bidra till sina levnadskostnader, vid vilket förhållande och med hänsyn därtill, att sökandens tjänstetid hos staten icke sträckt sig utöver sex år, statskontoret fuune det föreslagna understödsbeloppet jämförelsevis högt tilltaget.

Statskontoret hemställde fördenskull, att i nådig proposition måtte föreslås riksdagen medgiva, att sökanden finge från och med år 1914 under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av 121 kronor, varigenom det till sökanden utgående årliga statsunderstödet med inberäkning av pensionen från flottans pensionskassa skulle komma att belöpa sig till 200 kronor.

I likhet med de i föreliggande fråga hörda myndigheterna finner även jag, att åt Stadig, som i kronans tjänst ådragit sig den kroppsskada, varigenom hinder för honom uppstått att själv förvärva nöd- torftigt uppehälle, bör på hans ålderdom beredas skäligt tillskott av statsmedel utöver den till honom utgående pensionen. Beträffande storleken av detta tillskott delar jag statskontorets härutinnan uttalade åsikt.»

I sammanhang härmed har utskottet till behandling förehaft en *Motion II: 52.* inom andra kammaren av herr *Berg* i Munkfors väckt motion, nr 52, vari motionären anført följande:

»I tionde huvudtiteln av statsverkspropositionen äskar Kungl. Maj:t i punkt 21 en årlig pension åt förre båtsmannen Anders Johan Johnsson Stadig, som jämte det belopp Stadig erhåller från flottans pensionskassa skall utgå med 200 kronor om året från 1915 års början. Av handlingarna i ärendet framgår, att Stadig hos Kungl. Maj:t i underdånighet ansökt om årlig pension av 300 kronor om året, vilket belopp tillstyrks av direktionen för flottans pensionskassa. Vidare att såväl nämnda direktion som statskontoret anser att sökanden bör erhålla statsunderstöd, då han skadats i statens tjänst. Under sådana förhållanden och med tanke på att nämnda person i år blir 75 år gammal samt enligt läkarintyg ännu lider av den skada han ådragit sig under utövande av sin tjänst, anhåller undertecknad vördsamt, att riksdagen måtte besluta, att förre båtsmannen Anders Johan Johnsson Stadig må från ock med år 1915 under sin återstående livstid från allmänna indragnings-

staten åtnjuta en pension med sådant årligt belopp, att detsamma jämte det pensionsbelopp han för året äger uppbära från flottans pensionskassa uppgår till 300 kronor.»

Då Stadig, vilken är född år 1840, jämlikt numera utfärdad kungörelse angående förhöjning i pensioner, som från flottans pensionskassa utgå till avskedade båtsmän och marinsoldater m. m., lärer vara berättigad till pension från nämnda pensionskassa å 200 kronor, torde något riksdagens beslut i anledning av Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning icke erfordras.

Utskottet.

Vidkommande härefter motionärens förslag att pensionen måtte bestämmas till 300 kronor, har utskottet icke ansett tillräckliga skäl anförda för tillstyrkande av en höjning utöver det belopp, vartill Stadig enligt ovan omförmälda kungörelse är berättigad.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

- 1:o) att Kungl. Maj:ts förevarande framställning ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda; och
- 2:o) att den i ämnet väckta motionen icke må av riksdagen bifallas.

23:o) I punkt 22 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förre fortifikationsarbetaren *Olof Petersson* må från och med år 1915 under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av 300 kronor.

Angående pension åt förre fortifikationsarbetaren *O. Petersson.*

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden den 23 december 1914 (10 h. t. sid. 88).

[22.]

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att förre fortifikationsarbetaren *Olof Petersson* må från och med år 1915 under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av trehundra kronor.

24:o) I punkt 23 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förre värnpliktige nr 131 ^{1/1889} *Olof Magnus Mårtensson Jönsson* må från och med år 1915 under sin återstående

Angående årligt understöd till förre värnpliktige *O. M. Mårtensson Jönsson.*

Bihang till riksdagens protokoll 1915. 8 saml. 8 häft. (Nr 10.)

3

[23.]

livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta ett understöd med sådant årligt belopp att detsamma jämte det pensionsbelopp, han för året äger uppbära från flottans pensionskassa, uppgår till 300 kronor.

Utskottet, som beträffande utredningen i ärendet tillåter sig hänvisa till statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden den 17 december 1914 (10 h. t. sid. 90), hemställer,

att riksdagen må medgiva, att förre värnpliktige nr 131 ^{1/1889} Olof Magnus Mårtensson Jönsson må från och med år 1915 under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta ett understöd med sådant årligt belopp, att detsamma jämte det pensionsbelopp, han för året äger uppbära från flottans pensionskassa, uppgår till 300 kronor.

Angående
pension
till förre
maskinisten
A. J. Hålenius.
[24.]

25:o) I punkt 24 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förre maskinisten å lotsverkets chefsångfartyg Stockholm *Anders Johan Hålenius* må under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 100 kronor, att utgå från och med den 1 april 1914.

Departements-
chefen.

Till statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden den 17 december 1914 har departementschefen i detta ärende anfört följande:

»Med underdånig skrivelse den 3 februari 1914 har lotsstyrelsen överlämnat en av dåvarande maskinisten å lotsverkets chefsångfartyg Stockholm *Anders Johan Hålenius* i underdånighet gjord ansökning, däri Hålenius anhållit, att han, som omkring sexton år varit i tjänst vid flottan och med utgången av mars månad 1914 komme att innehava sex års tjänst vid lotsverket, måtte komma i åtnjutande av någon pension. Till stöd för denna framställning har Hålenius anfört, att han vid sin anställning i lotsverkets tjänst den 1 april 1908 varit frisk och utan sjukdomsanlag, men att han numera vore överansträngd och sjuk och att han på grund härav entledigats från lotsverket med nyssnämnda mars månads utgång, samt att han för framtiden ej torde kunna med sitt arbete förtjäna så mycket, att han därav finge sin utkomst. Härjämte har Hålenius åberopat åtskilliga intyg, därav prästbetyg, utvisande att han vore född den 14 juni 1857 samt hade hustru och ett minderårigt barn, ävensom ett den 30 december 1912 avgivet läkarbetyg av innehåll, att han, som vid undersökning befunnits lida av njursjukdom och

sockersjuka, icke utan men för sin hälsa kunde förrätta sådant övertidsarbete, som förut av honom utförts.

För egen del har lotsstyrelsen anfört, att styrelsen, med hänsyn till att Hålenius' tjänstetid vid lotsverket endast utgjort sex år, icke ansåge sig kunna tillstyrka, att någon pension av lotsverkets medel tilldelades honom, men att styrelsen, då Hålenius under sin hälsas dagar tjänstgjort vid flottan, enligt uppgift 16 år, och han därjämte, enligt vad vederbörande lotskapten intygat, städse visat sig villig och ordentlig vid skötandet av sin befattning ombord å chefsångfartyget Stockholm, ville ifrågasätta, huruvida icke Hålenius skulle kunna av allmänna medel erhålla någon pension.

Med anledning härav hava, efter särskilda nådiga remisser, underdåniga utlåtanden avgivits, dels den 31 mars 1914 av marinförvaltningen, som av anförda skäl ansett den gjorda ansökningen, såvitt flottan anginge, icke kunna föranleda vidare åtgärd, dels den 24 därpåföljande april av lotsstyrelsen, som ifrågasatt nådig proposition till riksdagen om något årligt understöd åt sökanden, och dels den 8 juni samma år av statskontoret.

Statskontoret har i sitt berörda utlåtande anfört, bland annat, följande.

Genom vad handlingarna innehöлле hade det icke blivit ådagalagt, att det arbete, som sökanden utfört under sin anställning hos lotsverket, ens i någon mån bidragit till utvecklingen av de sjukdomar, av vilka sökanden enligt utfärdat läkarbetyg visats lida. Av dylik anledning kunde sökanden sålunda icke stöda grundat anspråk att staten skulle ingripa till hans förmån. Då dessutom sökandens anställning i statens tjänst varit av mera tillfällig art och i allt fall icke omfattade längre tidrymd än högst 22 år samt ej heller blivit styrkt, att sökanden för sitt uppehälle vore beroende av understöd från staten, hemställde statskontoret, att sökandens framställning icke måtte föranleda vidare åtgärd.

Vid underdånig föredragning den 27 juni 1914 av detta ärende fann Kungl. Maj:t den gjorda ansökningen icke till någon Dess vidare åtgärd föranleda.

Hålenius har nu i en till Kungl. Maj:t ställd, den 15 augusti 1914 inkommen skrift ånyo gjort framställning om något understöd samt därvid åberopat dels ett den 12 i samma månad avgivet läkarbetyg av innehåll, att sökanden lede av sockersjuka, vilken sjukdom givetvis måste anses hava förvärrats under hans ansträngande tjänst som maskinist vid lotsverket, samt att han vore oförmögen till allt grövre arbete och därmed urständsat att försörja sig och de sina, dels ett särskilt

läkarintyg därom, att sökanden lede av höggradig sockersjuka, och dels ett av vederbörande roteman utfärdat intyg, att sökanden saknade egna medel.

Med anledning härav har statskontoret den 14 september 1914 avgivit förnyat underdånigt utlåtande i ärendet och däri anfört följande.

Genom de läkarintyg, som utfärdats efter det statskontoret i ärendet avgav sitt underdåniga utlåtande den 8 juni 1914, torde det numera få anses utrett, att den sjukdom, av vilken sökanden lede och till följd varav han blivit avskedad ur lotsverkets tjänst, åsamkats honom eller åtminstone förvärrats genom det honom åliggande arbete som maskinist. Vid sådant förhållande och med hänsyn till övriga i ärendet framkomna upplysningar angående sökandens oförmögenhet till självförsörjning samt medellöshet, ansåge sig statskontoret kunna tillstyrka beredandet av något årligt statsunderstöd åt sökanden. Beträffande beloppet av dylikt understöd ansåge statskontoret detsamma, i överensstämmelse med grunderna för nådiga reglementet för pensionering av flottans och lotsverkets gemenskap den 31 oktober 1879, lämpligen kunna bestämmas till 100 kronor.

Statskontoret finge alltså i underdånighet hemställa, det täcktes Kungl. Maj:t i nådig proposition föreslå riksdagen medgiva, att till Hålenius under hans återstående livstid finge från allmänna indragningsstaten utgå en årlig pension av 100 kronor.»

Med avseende å vad sålunda förekommit och då även departementschefen ansåge sökanden på grund av de i ärendet föreliggande särskilda omständigheter böra komma i åtnjutande av pension till föreslaget belopp att utgå från och med månaden näst efter den, under vilken han entledigats från sin befattning vid lotsverket, hemställde departementschefen om avlåtande av ifrågavarande framställning till riksdagen.

Motion II: 51.

I sammanhang härmed har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *Persson* i Västervik väckt motion, nr 51, däri hemställts, att ifrågavarande pension måtte utgå med 200 kronor.

I motiveringen har motionären åberopat här ovan intagna statsrådsprotokoll samt därtill fogat, att då den föreslagna pensionen uppenbarligen vore otillräcklig för nödortfigt uppehälle för Hålenius, som utom sig själv hade hustru och ett minderårigt barn, och då 300 kronor i årlig pension vore erkänt som miniminödortft för pensionerade arbetare, som varit i statens tjänst, hade motionären ansett sig böra göra ovan omförmälda hemställan.

Av utredningen i ärendet framgår, att den sjukdom, varav Hålenius lider och till följd av vilken han avskedats ur lotsverkets tjänst, åsamkats honom eller åtminstone förvärrats genom hans arbete såsom maskinist. Vid sådant förhållande och då, enligt vad handlingarna utvisa, Hålenius synes vara oförmögen till självförsörjning, har utskottet ansett sig böra tillstyrka, att statsunderstöd beredes honom för hans återstående livstid. Beloppet synes emellertid icke skäligen böra bestämmas lägre än till 300 kronor årligen och torde böra utgå från och med den 1 april 1914.

Utskottet.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning och den i ämnet väckta motionen, må medgiva, att förre maskinisten å lotsverkets chefsångfartyg Stockholm Anders Johan Hålenius må under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av trehundra kronor, att utgå från och med den 1 april 1914.

III. Angående civildepartementet.

26:o) I punkt 25 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att extra polismannen *Karl Gustaf Werner Särenholm* må från och med år 1915 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 300 kronor.

Angående
pension åt
extra polis-
mannen
K. G. W.
Särenholm.
[25.]

Den i ärendet förebragta utredningen återfinnes i statsrådsprotokollet över civilärenden den 31 december 1914 (10 h. t. sid. 97).

Med stöd av denna utredning får utskottet hemställa,

att riksdagen må medgiva, att extra polismannen *Karl Gustaf Werner Särenholm* må från och med år 1915 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av trehundra kronor.

27:o) I en till riksdagen den 5 februari 1915 avlåten proposition, nr 26 har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen

Angående
pension åt
arbetaren
L. L. B. Skott.

medgiva, att arbetaren vid statens järnvägsbyggnader *Lars Levi Bernhard Skott* må från och med den 1 juli 1915 under sin återstående livstid, utöver honom jämlikt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete tillerkänd årlig livränta av 300 kronor, tillika å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension till belopp av 300 kronor.

Utskottet, som beträffande den i ärendet förebragta utredningen hänvisar till ovannämnda statsrådsprotokoll, har ej haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva, att arbetaren vid statens järnvägsbyggnader *Lars Levi Bernhard Skott* må från och med den 1 juli 1915 under sin återstående livstid, utöver honom jämlikt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete tillerkänd årlig livränta av 300 kronor, tillika å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension till belopp av trehundra kronor.

Angående
ändring i
villkoren för
åtnjutande
av den sten-
arbetaren
*E. E. Berg-
ström* bevil-
jade pension.

28:o) I en till riksdagen den 5 februari 1915 avlåten proposition, nr 27, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att stenarbetaren vid statens järnvägar *Erik Evald Bergström*, vilken i enlighet med beslut av 1913 års riksdag under visst villkor äger att från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas eller entledigats från anställning vid statens järnvägar, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta årlig pension till belopp av 300 kronor, må åtnjuta ifrågavarande pension under följande ändrade villkor, nämligen att, därest han framdeles skulle erhålla anställning mot avlöning av statsmedel, uppgående till ett beräknat årligt medelinkomstbelopp av 1,200 kronor eller därutöver, pensionen skall, så länge sistnämnda anställning varar, upphöra att utgå, samt att, vid sådan avlönings uppbärande i övrigt, pensionen skall minskas, så att densamma jämte avlöningen icke uppgår till högre belopp än nämnda medelinkomst.

Beträffande den till stöd för detta förslag förebragta utredningen tillåter sig utskottet hänvisa till ovanberörda statsrådsprotokoll.

Utskottet hemställer,

att ifrågavarande proposition må av riksdagen bifallas.

29:o) I en inom andra kammaren väckt motion, nr 6, har herr *Johansson* i Trollhättan föreslagit, »att riksdagen måtte tillerkänna arbetsförmannen *Johannes Pettersson-Lindahl* och arbetaren *Frans Gustaf Andersson-Blomstervall* från Gärdhems socken av Älvsborgs län en årlig pension vardera av 300 kronor att utgå under deras återstående livstid.»

Till stöd för motionen har anförts följande.

»Vid upprepade tillfällen har kungl. järnvägsstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t inlämnat framställning om pension eller gratifikation till arbetare, vilka en följd av år haft anställning i styrelsens tjänst vid utförande av byggnadsarbeten.

Såsom grunder för erhållande av pension har uppställts 25 arbetsår och 55 levnadsår, och för erhållande av gratifikation minst 20 arbetsår. Det har emellertid inträffat, att vid slutförandet av en del större byggnadsarbeten en del arbetare måst entledigas, innan de innehaft för pension föreskrivna eller tillämpade levnads- och arbetsår, och följaktligen ej kunnat ifrågakomma från kungl. järnvägsstyrelsens sida. Flertalet av dessa från järnvägsbyggnaderna entledigade arbetare ha säkerligen övergått till arbete i enskild tjänst, under det åter en och annan sökt sig anställning inom andra statens verk, förnämligast å de av kungl. vattenfallsstyrelsen bedrivna större byggnadsarbetena i Trollhättan. För dessa arbetare ställer sig saken så, att hade de i en följd fått stå i tjänst hos kungl. järnvägsstyrelsen, hade de med all sannolikhet kommit i åtnjutande av pension, då de däremot nu ej kunna ifrågakomma, oaktat deras anställning i statens arbeten täcker de villkor, som tidigare uppställts för erhållande av nämnda pension. Någon framställning till regering och riksdag kan nämligen dessa arbetare ej vänta vare sig från järnvägsstyrelsen eller från deras senare arbetsgivare, vattenfallsstyrelsen, enär intet av dessa verk haft dem i sin tjänst så länge, att någon särskild uppmuntran för ett långt och pliktroget arbete kan ifrågasättas.

Emellertid har riksdagen tidigare på framställning av enskild motionär be- hjärtat dessa förhållanden och beviljat pension åt tvenne arbetare, vilka på ett samvetsgrant sätt under ett långt liv stått i statens anställning och vars förhållanden för övrigt vore av ömmande beskaffenhet.

Då jag alltså förmodar, att riksdagen anser det skäligt, att staten som arbetsgivare i någon mån bör beakta sina åldriga och utslitna arbetare, vågar jag härmed framställa en begäran från tvenne vid Trollhätteanläggningarna anställda arbetare, vilkas belägenhet synes vara lika behjärtansvärd som den, riksdagen 1912 ansåg bärande för en framställning i samma syfte. (Motion i andra kammaren, nr 61, år 1912).

De två arbetare det här gäller äro arbetsförmannen *Johannes Pettersson-Lindahl* och arbetaren *Frans Gustaf Andersson-Blomstervall*, båda från Gärdhems socken av Älvsborgs län. Av dessa innehar för närvarande *Lindahl* 61 levnadsår och 29 arbetsår, *Blomstervall* 57 levnadsår och 33 arbetsår.

Angående pension åt arbetsförmannen *J. Pettersson-Lindahl* och arbetaren *F. G. Andersson-Blomstervall*.

Motion II: 6.

Lindhals anställning har varit som följer:

År.	Arbetsställe.	Arbetsledare.
1877—1879	Lingbo—Hanebo—Edänge	Kapten Stanzén
1880	Ljusdal	» Valle
1881—1882	Hjärpen—Nyhem	» Bergman
1883	Kälarne	» Stanzén
1884	Ragunda	» Bergman
1885—1887	Nedansjö—Torpshammar	Ing. Rodelius
1888—1889	Selsjön	» Santesson
1890—1891	Björna—Ledinge	» »
1892—1894	Ekån—Myrheden	Kapten Stanzén
1900—1901	Gellivare—Riksgränsen	Ing. Höijer
1902	Bohuslänska längdbanan	Löjtn. Norberg
1907—1911	Trollhättan	Ing. Norman
1912—1914	»	» »

Blomstervalls:

År.	Arbetsställe.	Arbetsledare.
1880	Alby	Ing. Aggart
1881	Ramsjö	Kapten Bergeus
1881	Hjärpen	» Bergman
1882	Nyhem	Ing. »
1883—1884	Kälarne—Ragunda	» Stanzén
1885—1886	Bispgården—Graninge	» »
1887—1889	Forsmo—Selsjön	» Santesson
1890—1891	Ledinge—Björna	» »
1892	Stenäs	» »
1893—1894	Koleträsk	Kapten Bergman
1897—1899	Krylbo—Frövik	Ing. Kallander
1900	» »	Kapten Stanzén
1901—1905	Bohuslänska längdbanan	Ing. Ahlgren
1906	Morjärv—Lappträsk	» Dahlgren
1907—1914	Trollhättan	» Norman.

Såväl Lindahl som Blomstervall befinna sig för närvarande på grund av bruten hälsa och därav följande ekonomiska svårigheter i särdeles ömmande omständigheter.

Och även om de hittills lyckats hålla den rena nöden borta, så synes framtiden, utan något bistånd från staten, som de så troget tjänat, ganska mörk, och starka skäl synas tala för att de av riksdagen tillerkännas en mindre årlig pension.

Någon bekräftelse på att nämnda arbetare varit anställda i kungl. järnvägsstyrelsens tjänst är ej förebringad från alla arbetsplatserna på grund av att en del betyg ej uttagits, andra åter förkommit, men de återfinnas ju hos kungl. järnvägsstyrelsen. Däremot styrka närslutna intyg, att Lindahl och Blomstervall efter 1906 varit anställda i vattenfallsstyrelsens arbeten, samt att de båda stå i behov av ekonomisk hjälp.»

Vid motionen finnas därjämte fogade frejd- och läkarebetyg för Pettersson-Lindahl och Andersson-Blomstervall ävensom åtskilliga för dem utfärdade betyg rörande de arbeten, med vilka de varit sysselsatta å olika platser inom landet.

Förslag om beviljande av pension åt ovannämnda två personer har redan tidigare blivit framställt, nämligen vid 1914 års första riksdag, i en inom andra kammaren av herr Andersson i Herrklättan då väckt motion nr 42. Nämnda motion hann dock ej behandlas före riksdagens upplösning, och frågan återupptogs ej vid senare riksdagen samma år. Bankoutskottet hade emellertid i vederbörlig ordning begärt statskontorets yttrande över motionen, efter inhämtande, där så erfordrades, av uppgifter även från andra ämbetsverk. Statskontoret, som vid senare riksdagen inkom med utlåtande rörande andra till utskottets behandling hänvisade motioner i hithörande ämne, överlämnade därvid av statskontoret begärda yttranden i nu förevarande pensionsfrågor från dels vattenfallsstyrelsen och dels järnvägsstyrelsen.

Vattenfallsstyrelsen anförde i sitt yttrande:

»I skrivelse den 19 februari innevarande år har Ni med föranledande av en vid senaste riksdag av herr Axel Andersson å Herrklättan inom andra kammaren väckt motion, nr 42, vilken i avtryck fanns bilagd Eder skrivelse, hos kungl. vattenfallsstyrelsen anhållit om upplysning i vissa i skrivelsen angivna avseenden angående arbetsförmannen J. Pettersson-Lindahl och arbetaren F. G. Andersson-Blomstervall.

*Vattenfalls-
styrelsen.*

I anledning härav får kungl. styrelsen utöver vad de vid motionen fogade intyg utvisa härigenom meddela följande: J. Pettersson-Lindahl har under år 1913 haft en arbetsförtjänst av 1,676 kronor 20 öre samt dessutom uppburit ersättning med sammanlagt 9 kronor för tre dagars sjukdom på grund av olycksfall i arbete. Beträffande arbetaren Andersson-Blomstervall har hans arbete nästlidet år inbragt honom 428 kronor 15 öre. Härjämte har denne under samma tid njutit gottgörelse med dels 78 kronor för tjugusex dagar, under vilka han i följd av olycksfall i tjänsten varit ur stånd till arbete och dels 298 kronor 50 öre för tvåhundraio dagars sjukdom i reumatisk feber.

Huruvida beviljandet av de föreslagna pensionerna skulle stå i överensstämmelse med eller innebära ett frångående av de principer, som hittills legat till grund för pensioners och understöds meddelande saknar vattenfallsstyrelsen erfarenhet att bedöma, enär något fall av nu ifrågavarande slag icke hittills förekommit inom styrelsens verksamhetsområde samt styrelsen sålunda saknat anledning att taga detta spörsmål under omprövning.

Något principiellt hinder för bifall till den gjorda framställningen torde emellertid, såvitt vattenfallsstyrelsen kan finna, icke föreligga. Och vattenfallsstyrelsen har så mycket mindre anledning emotsätta sig bifall till motionärens hemställan som de av telegrafstyrelsen, järnvägsstyrelsen och vattenfallsstyrelsen gemensamt utfärdade »Allmänna bestämmelser rörande arbetare vid kungl. telegrafverket,

statens järnvägar samt under kungl. vattenfallsstyrelsen lydande verk», (Bihang till svensk förf.-saml. 1909, nr 6) på sätt § 9 mom. 6 däri utvisar ifråga om sjukavlöning anslutit sig till den principen, att arbetare, som under viss tid varit anställd hos något av de tre omnämnda verken må med avseende å rätt till sjukavlöning från ett av omförmälda verk räkna sig till godo jämväl den tid han varit anställd hos något av de två andra verken.

Då härtill kommer, att de ifrågavarande båda personerna varit skötsamma och plikttrogna i sitt arbete, vill vattenfallsstyrelsen för sin del förorda dem till erhållande av pension, vilken emellertid icke under några förhållanden torde böra bestämmas till lägre belopp än motionären föreslagit, d. v. s. till 300 kronor om året för dem var samt utgå från och med månaden näst efter den, då deras respektive anställningar i statens tjänst upphöra.»

Järnvägsstyrelsen yttrade i ärendet följande:

Järnvägs-
styrelsen.

»Med förmålan ej mindre att riksdagens bankoutskott i anledning av inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade motioner om beviljande av åtskilliga pensioner och understöd ansett det vara av vikt för behandlingen av dessa frågor att erhålla upplysningar dels om de faktiska förhållanden, vilka i varje särskilt fall kunde inverka på den föreliggande frågans bedömande, dels ock huruvida beviljandet av pensionen eller understödet skulle stå i överensstämmelse med eller innebära ett frångående av de principer, som hittills legat till grund för pensioners och understöds meddelande, än även att Kungl. Maj:t anbefallt Eder att, efter inhämtande, där så erfordrades, av uppgifter från andra ämbetsverk, till Kungl. Maj:t inkomma med yttrande, innefattande upplysningar uti ifrågavarande avseenden, har Ni i skrivelse den 19 februari 1914, med bifogande av i riksdagen väckt motion angående pensioner åt arbetsförmannen J. Pettersson-Lindahl och arbetaren F. G. Andersson-Blomstervall, anhållit att få bekomma erforderliga uppgifter i berörda avseenden angående ifrågavarande personer.

I anledning härav får kungl. järnvägsstyrelsen meddela följande.

På sätt i förenämnda motion påpekats, har riksdagen, vid beviljande av pensioner åt förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader, med bifall till vad Kungl. Maj:t, på framställning av järnvägsstyrelsen, föreslagit, utgått från den synpunkten, att för erhållande av pension i allmänhet fordras, att vederbörande uppnått minst 55 års ålder och räknade minst 24 tjänste- eller arbetsår. Modifikationer i dessa grunder hava dock, i enlighet med Kungl. Maj:ts på kungl. styrelsens förslag gjorda hemställan, av riksdagen i vissa fall undantagsvis medgivits. Pension har sålunda tillerkänts förman eller arbetare, som visserligen icke fyllt minimifordran med avseende å levnadsålder, men samtidigt haft en betydligt längre tjänstetid än den såsom minimum angivna och för övrigt till följd av sjuklighet fått sin arbetsförmåga väsentligen minskad. Och vidare har dylik förman beretts, även för den händelse att vederbörande icke innehaft tillräckligt antal tjänsteår, därest antalet endast obetydligt understigit det såsom skäligt ansedda måttet samt vederbörande ådragit sig på hans arbetsförmåga menligt inverkan sjukdom och skäl funnits för det antagandet, att densamma till icke ringa del kunde tillskrivas eller hade förvärrats genom de för hälsan ogynnsamma förhållanden, under vilka järnvägsbyggnadsarbeten ofta ägde rum.

Å andra sidan må likväl framhållas, att uppnåendet av förberörda såsom minimum ansedda levnads- och tjänsteålder icke i och för sig kan anses skapa någon rätt för järnvägsbyggnadsarbetare att komma i åtnjutande av pension. I detta avseende tillåter kungl. styrelsen sig erinra om ett uttalande av 1909 års riksdag vid behandling av då föreliggande nådig proposition angående pensioner till förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader. I fråga om tre av dem, för vilka pension föreslagits, anmärkte riksdagen, att den lämnade utredningen icke gäve vid handen annat, än att de skulle fortfarande vara, åtminstone i förhållande till sin ålder, arbetsdugliga; och ehuru riksdagen ansåg, att deras levnadsålder, som utgjorde respektive 62, 56 och 58 år, icke borde i och för sig anses föranleda pensionering, ville riksdagen dock icke underlåta att bifalla förevarande framställning, då den i viss mån hade stöd uti förut av riksdagen fattade beslut i likartade fall. Beträffande två förmän, som icke uppnått fullt 55 levnadsår, men ådragit sig svår och på deras arbetsförmåga menligt inverkan sjuklighet, hade riksdagen intet att erinra mot meddelande av de för dem föreslagna pensionerna. Slutligen uttalade riksdagen det antagandet, att de av ifrågakvarande förmän och arbetare, som ännu voro arbetsföra, skulle varda i statens järnvägars tjänst bibehållna.

Det torde näppeligen behöva papekas, att såsom villkor för att över huvud kunna föreslås till erhållande av pension givetvis erfordras, att vederbörandes arbetstid i statens tjänst varit väl vitsordad.

Detta rörande de allmänna grunder med däri gjorda modifikationer, som hittills tillämpats vid beviljande av pension åt statens järnvägsbyggnaders arbetarepersonal.

Kungl. styrelsen övergår här efter till frågan, om de i den eder skrivelse bilagda motionen upptagna arbetsförmännen Johannes Pettersson-Lindh och arbetaren Frans Gustaf Andersson-Blomstervall enligt förestående grunder skulle vara berättigade till pension.

Vad då först Lindahl beträffar, framgår av den i motionen förekommande tjänsteförteckningen, att han, som är född den 5 augusti 1854, varit anställd vid statens järnvägsbyggnader under åren 1877—1894 och 1900—1902, d. v. s. sammanlagt 21 år; att han vid avgången ur samma byggnaders tjänst endast uppnått en ålder av 48 år; och att han således icke vid denna tidpunkt innehade för pensions erhållande stadgad minsta levnads- eller tjänsteålder.

Vidkommande därefter Blomstervall utvisar hans tjänsteförteckning, att han, som är född den 27 juni 1858, haft anställning vid statens järnvägsbyggnader under åren 1880—1894 och 1897—1906 d. v. s. tillhoppa 25 år; att han vid avgången ur samma byggnaders tjänst endast uppnått en ålder av 48 år; och att han följaktligen icke vid sagda tid nått den levnadsålder, som ansågs erforderlig för att komma i åtnjutande av pension.

Varken med avseende å Lindahl eller Blomstervall har i ärendet blivit upplyst, att de vid tiden för deras avgång lidit av sådan sjuklighet, som gjort dem, var för sig, oförmögna till vidare arbete; och det synes även föga sannolikt i betraktande därav, att Lindahl några år senare och Blomstervall året därefter erhållit anställning först vid statens kraftstationsbygge i Trollhättan och sedermera vid Trollhätte kanals ombyggnad, där de enligt uppgift fortfarande arbetade under år 1913.

Vid ovan åberopade förhållande synas Lindahl och Blomstervall, då de slutade arbetet vid statens järnvägsbyggnader, var för sig ej hava varit berättigade till pension jämlikt i sådant avseende vid nämnda tidpunkt av statsmakterna tillämpade bestämmelser; och kan under dylika omständigheter icke föreligga någon anledning

för kungl. styrelsen att göra underdånig framställning om utverkande av pension för ifrågavarande arbetare.

Emellertid synes frågan om pension eller understöd åt Lindahl och Blomstervall hava kommit i ett annat läge genom deras fortsatta anställning i statens tjänst, sedan de upphört med arbetet vid statens järnvägsbyggnader. Därvid är att märka, hurusom Lindahl och Blomstervall vid 1913 års slut uppnått en levnadsålder av den förre 59 och den senare 55 år samt varit anställda i statens arbete under sammanlagt respektive 28 och 32 år. Båda uppfylla sålunda numera de villkor, beträffande levnads- och tjänsteår, som enligt vad ovan påvisats, pläga uppställas för beviljande av pension åt förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader, om man, såsom rimligt är, låter dem för detta ändamål räkna sig till godo hela deras sammanlagda arbetstid i statens tjänst; och det synes därför vara med billigheten överensstämmande, att motsvarande förmån av staten tillerkännes såväl Lindahl som Blomstervall. Då det emellertid vill synas, som om båda allt fortfarande hava anställning vid Trollhätte kanals ombyggnad, torde pensionerna lämpligen böra utgå först från den tid, då de lämna sin nuvarande anställning.

Ett med de förevarande likartat ärende förelag, såsom också i motionen erinras, vid 1912 års riksdag, då, på framställning av enskild motionär, f. järnvägsbyggnadsarbetarna K. E. Pettersson och K. J. Hill tillerkändes en årlig pension vardera av 300 kronor. Pettersson och Hill hade under 1910 hos kungl. styrelsen gjort framställning om årligt understöd, men fann kungl. styrelsen, vid det förhållande att Pettersson och Hill, som slutat vid staten järnvägsbyggnader, den förra 1906 och den senare 1905, vid denna tidpunkt icke innehåft den levnadsålder — 55 år — som minst erfordrades för erhållande av pension, deras ansökningar icke föranleda någon kungl. styrelsens vidare åtgärd. Vid entledigandet ur statens järnvägsbyggnaders tjänst räknade Pettersson 24 och Hill 26 arbetsår. Båda hade år 1910 anställning vid Trollhätte kanals ombyggnad, Hill i egenskap av nattvakt. Då pension beviljades dem år 1912 hade de uppnått en levnadsålder av Pettersson 58 år och Hill 56 år samt arbetat i statens tjänst den förre sammanlagt 29 år och den senare 31 år.

Om således riksdagen skulle bifalla förevarande motion angående pensioner åt Lindahl och Blomstervall, vore detta endast ett fullföljande av en princip, som riksdagen godkänt genom beviljande av årligt understöd till förenämnda f. järnvägsbyggnadsarbetarna Pettersson och Hill.»

Statskontoret.

Jämte meddelande, att något förslag i dessa frågor ej syntes föreligga vid då församlade riksmöte anförde statskontoret för sin del, att med hänsyn emellertid till den mening om dessa pensionsfrågor, som vattenfallsstyrelsen uttalat i sin berörda skrivelse, statskontoret föreställde sig, att vattenfallsstyrelsen, vid vars underlydande verk ifrågavarande personer vore anställda, icke komme att underlåta att göra framställning om beredande av pension åt envar av Lindahl och Blomstervall, då han icke längre kunde bibehållas vid arbete för statens räkning.

Utskottet.

Av den i detta ärende förebragta utredningen framgår, att Pettersson-Lindahl och Andersson-Blomstervall arbetat i statens tjänst samman-

lagt den förra 29 år och den senare 33 år samt att de uppnått en levnadsålder Pettersson-Lindahl av 60 år och Andersson Blomstervall av 56 år. Vid sådant förhållande synes det vara med billigheten överensstämmande, att staten tillerkänner dem, i likhet med vad som förut skett med åtskilliga järnvägsbyggnadsarbetare, ett årligt understöd och torde därvid icke vara något att erinra mot av motionären föreslagna 300 kronor eller samma belopp, som på sin tid tillerkändes de i järnvägsstyrelsens yttrande omförmälda förra järnvägsbyggnadsarbetarna K. E. Pettersson och K. J. Hill. Då emellertid såväl Pettersson-Lindahl, som Andersson-Blomstervall fortfarande äro anställda vid Trollhätte kanals ombyggnad, synas understöden lämpligen böra utgå från den tid, de lämna sin anställning i statens tjänst. Pensionerna torde böra anvisas å allmänna indragningsstaten.

Utskottet hemställer alltså

att riksdagen, i anledning av förevarande motion, må medgiva

a) att arbetsförmannen Johannes Pettersson-Lindahl från Gärdhems församling må från och med månaden näst efter den, varunder hans anställning i statens tjänst upphör, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av trehundra kronor, och

b) att arbetaren Frans Gustaf Andersson-Blomstervall från Gärdhems församling må från och med månaden näst efter den, varunder hans anställning i statens tjänst upphör, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av trehundra kronor.

IV. Ang. finansdepartementet.

30:o) I punkt 26 av tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva

att ombudsmannen vid sjömanshuset i Malmö *Johan Peter Fagerlund*, bokhållaren vid sjömanshuset i Göteborg *Magnus Peterson* och notarien vid Stockholms sjömanshus *Ivar August Brunström* må, envar från och med månaden näst efter den, under vilken han varder entledigad från sin befattning, å allmänna indragningsstaten under sin återstående

Angående
pension åt
vissa sjömans-
hustjänste-
män.

[26.]

livstid åtnjuta årlig pension, Fagerlund med 1,650 kronor, Peterson med 1,300 kronor och Brunström med 1,650 kronor, allt dock under villkor, att av vederbörande sjömanshuskassas egna medel till envar av dessa tjänstemän i årlig pension utbetalas minst lika stort belopp, som av statsmedel beviljas.

Över denna framställning kommer utskottet framdeles att avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

V. Ang. ecklesiastikdepartementet.

*Angående
understöd åt
äldre be-
hövande, utan
pension av-
gångna folk-
skollärare.*

[27.]

31:o) I punkt 27 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att anvisa för år 1916 å allmänna indragningsstaten ett anslag å 4,200 kronor att enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott meddela, användas till understöd av högst 600 kronor åt sådana äldre behövande folkskollärare, vilka oförvitligt skött sin tjänst men därifrån erhållit avsked före år 1867.

Utskottet, som i fråga om utredningen i ämnet får hänvisa till statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 17 december 1914 (10 h. t. sid. 43), hemställer,

att riksdagen må anvisa för år 1916 å allmänna indragningsstaten ett anslag å 4,200 kronor att enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna gott meddela, användas till understöd av högst 600 kronor åt sådana äldre behövande folkskollärare, vilka oförvitligt skött sin tjänst men därifrån erhållit avsked före år 1867.

*Angående
understöd åt
äldre be-
hövande, utan
understöd av-
gångna små-
skollärare.*

[28.]

32:o) Kungl. Maj:t har i punkt 28 under tionde huvudtiteln föreslagit riksdagen medgiva att för år 1916 å allmänna indragningsstaten anvisa och till Kungl. Maj:ts förfogande ställa ett anslag av 25,000 kronor för beredande av ålderdomsunderstöd åt sådana lärare och lärarinnor vid småskola eller mindre folkskola samt biträdande och extra ordinarie lärare och lärarinnor vid folkskola, vilka, efter att hava i minst femton års tid oförvitligen tjänstgjort, avgått från tjänsten utan att erhålla

understöd enligt reglementet den 22 juni 1892, samt under enahanda villkor och bestämmelser i övrigt, som gälla beträffande det för år 1915 uti förevarande avseende beviljade anslaget, nämligen

att lärares eller lärarinnas tjänstgöring avslutats så tidigt, att ålderdomsunderstöd enligt nyssnämnda reglemente icke kunnat honom eller henne beviljas, eller före utgången av år 1891;

att sådan från tjänsten avgången lärare eller lärarinna uppnått en levnadsålder av minst femtiofem år;

att han eller hon styrkes befinna sig i behövande omständigheter;

att det belopp, vartill understöd högst må meddelas, bestämmes till 200 kronor årligen; samt

att Kungl. Maj:t må äga att meddela de närmare föreskrifter i ämnet, vilka befinnas erforderliga.

Under åberopande av den i ärendet framlagda utredningen, som återfinnes i det under nästföregående punkt åberopade statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden (10 h. t. sid. 43), får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må vinna riksdagens bifall.

33:o) Uti punkt 29 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för år 1916 å allmänna indragningsstaten anvisa ett anslag å 15,000 kronor, att enligt de grunder, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt stadga, användas till understöd åt sådan äldre behövande lärare eller lärarinna vid småskola eller mindre folkskola eller biträdande eller extra ordinarie lärare eller lärarinna vid folkskola, som efter oförvitlig tjänstgöring erhållit understöd från småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt enligt reglementet den 22 juni 1892 men beviljats avsked före utgången av år 1909, dock att understödet tillsammans med det från nämnda ålderdomsunderstödsanstalt utgående må komma att utgöra högst 200 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes i det i föregående punkter åberopade statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden (10 h. t. sid. 45).

Under åberopande av vad i ärendet förekommit, hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

Angående understöd åt äldre behövande, med lågt understöd avgångna småskollärare.
[29.]

Angående
pension åt
konsistorie-
vaktmästaren
C. M. Svens-
son.
[30.]

34:o) I punkt 30 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att vaktmästaren hos domkapitlet i Växjö *Carl Magnus Svensson* må från och med månaden näst efter den, varunder han erhåller entledigande från vaktmästarbefattningen hos domkapitlet, under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension av 400 kronor, att till honom utgå utöver den pension, han äger från allmänna indragningsstaten åtnjuta såsom förutvarande vaktmästare vid högre allmänna läroverket i Växjö.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 17 december 1914 (10 h. t. sid. 46).

Utskottet, som ej haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts föreliggande förslag, hemställer,

att riksdagen må medgiva, att vaktmästaren hos domkapitlet i Växjö *Carl Magnus Svensson* må från och med månaden näst efter den, varunder han erhåller entledigande från vaktmästarbefattningen hos domkapitlet, under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension av fyrahundra kronor, att till honom utgå utöver den pension, han äger från allmänna indragningsstaten åtnjuta såsom förutvarande vaktmästare vid högre allmänna läroverket i Växjö.

Angående
pension åt
läraren vid
Chalmers tek-
niska läro-
anstalt
J. E. Ericson.
[31.]

35:o) I punkt 31 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att läraren vid Chalmers tekniska läroanstalt *Johan Erik Ericson* må från och med månaden näst efter den, varunder han upphört att bestrida lärarbefattningen i frihandsteckning vid nämnda läroanstalt, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 2,240 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 17 december 1914 (10 h. t. sid. 48).

Med tillstyrkande av bifall till ifrågavarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att läraren vid Chalmers tekniska läroanstalt Johan Erik Ericson må från och med månaden näst efter den, varunder han upphört att bestrida lärarbefattningen i frihandsteckning vid nämnda läroanstalt, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av tvåtusen tvåhundrafyrtio kronor.

36:o) I punkt 32 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att vaktmästaren och eldaren vid högre allmänna läroverket i Gävle *Klas Olof Asplund* må från och med månaden näst efter den, i vilken han varder entledigad från sin anställning vid läroverket, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension till belopp av 500 kronor.

Angående pension åt vaktmästaren och eldaren K. O. Asplund.
[32.]

Utredningen i detta ärende återfinnes i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 17 december 1914 (10 h. t. sid. 51).

Utskottet hemställer,

att riksdagen må medgiva, att vaktmästaren och eldaren vid högre allmänna läroverket i Gävle *Klas Olof Asplund* må från och med månaden näst efter den, i vilken han varder entledigad från sin anställning vid läroverket, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension till belopp av femhundra kronor.

37:o) I punkt 33 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att husmodern vid institutet och förskolan för blinda å Tomtebodas *Anna Gustava Jensina Munck* må från och med månaden näst efter den, varunder hon avgår från sin befattning, under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension av 850 kronor.

Angående pension åt husmodern Anna Gustava Jensina Munck.
[33.]

Statsrådsprotokollet innehåller i detta ärende följande anförande av departementschefen:

»I skrivelse den 11 juni 1914 har direktionen över institutet och förskolan för blinda å Tomtebodas hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att bevilja husmodern vid institutet och förskolan *Anna Gustava Jensina Munck* en årlig pension till belopp av 975 kronor

att utgå från och med månaden näst efter den, under vilken hennes tjänst vid institutet och förskolan upphörde.

Ifrågavarande befattning är icke uppförd på institutets och förskolans stat, utan har Anna Muncks avlöning bestritts från det i nämnda stat ingående anslaget till vårdare och tjänstepersonal.

Nyssberörda ansökning var åtföljd av frejdbetyg för Anna Munck, betyg över av henne bestridd tjänstgöring såsom hushållerska vid Uppsala hospital samt intyg av institutets och förskolans läkare därom, att Anna Munck på grund av sjukdom (Pneumonia chronica) och ålder vore mindre arbetsför och på grund härav sannolikt snart bleve oförmögen att sköta mera ansvarsfullt arbete.

Till stöd för ansökningen har direktionen anfört följande:

Husmodern vid institutet Anna Munck, som vore född den 16 februari 1856, hade sedan den 1 maj 1889 oavbrutet varit anställd i statens tjänst, nämligen först i egenskap av hushållerska vid Uppsala hospital intill den 9 april 1896 och därefter i sin ännu innehavande befattning såsom husmoder vid blindanstalten å Tomtebodan. Hon vore alltså 58 år gammal och hade mer än 25 år varit i statstjänst, därav 18 år vid blindanstalten. Då hon numera vore sjuklig och började bliva mindre arbetsför, så att med säkerhet kunde förutses, att hennes krafter inom kort skulle så avtaga, att hon icke längre bleve i stånd att sköta sin mycket ansvarsfulla och krävande tjänst, hade hon nu hos direktionen gjort framställning om beredande av pension åt henne under hennes återstående livstid.

Under den långa tid, Anna Munck varit i blindanstaltens tjänst, hade hon skött sin befattning på ett sällsynt förtjänstfullt sätt. Särskilt hade hennes ovanliga förmåga att handhava underlydande i hög grad bidragit till det goda förhållandet, att blindanstalten haft förmånen av en mycket god tjänarinnepersonal. Hennes stora förmåga att ekonomisera, som vitsordats redan i det bifogade betyget från Uppsala hospital, hade för statsverket medfört mycket väsentliga besparingar, i det att i allmänhet utgifterna för hushållskostnaden betydligt understigit det i staten för blindanstalten härför upptagna anslagsbeloppet.

Det syntes direktionen, som om det vore staten mest värdigt, om Anna Munck, som så nitiskt och med så stor framgång handhaft sitt mångåriga, ansvarsfulla arbete i statens tjänst, nu, då ålder och sjukdom nödgade henne att inom kort draga sig tillbaka från sin nuvarande befattning, bereddes en i möjligaste mån bekymmerfri ålderdom. Anna Munck uppburde för närvarande en kontant lön av 975 kronor om året, varjämte hon åtnjöt bostad om två rum och kök, värme, lyse, tvätt och kost. Vid det förhållande att en högst väsentlig del av hennes avlöning utgjordes av naturaförmåner, funne direktionen skäligen förorda, att hon erhöle hela sin kontanta lön i pension. Härvid tilläte sig direktionen erinra, att i det av sakkunniga i april 1914 afgivna betänkandet angående statens övertagande av Sofia-stiftelsen i Vänersborg för husmoder, vars kontanta slutlön skulle utgöra 1,100 kronor, föreslagits ett pensionsunderlag av 1,200 kronor. Att den av Anna Munck vid Tomtebodan uppburna lön och den för henne nu föreslagna pension vore förhållandevis låga, torde jämväl framgå vid jämförelse med lönerna och pensionsbeloppen för motsvarande befattningshavare på andra håll. Så skulle, enligt uppgift, för hus-

modern vid Sätters hospital, med samma naturaförmåner, vara i gällande lönestat upptagen en kontant slutlön å 1,260 kronor med 85 procent därav eller 1,071 kronor i pension, och husmödrarna vid kommunens olika sjukhus i Stockholm ägde uppbära likaledes 1,260 kronor i kontant slutlön med 1,080 kronor i pension. Härvid borde även erinras, att för husmodern vid Sätters hospital rätt till full pension skulle inträda redan vid 55 års ålder efter 20 tjänstår.

I ärendet hava infortrade utlåtanden avgivits den 19 oktober 1914 av folkskolöverstyrelsen och den 10 november 1914 av statskontoret.

Folkskolöverstyrelsen, som funnit det i hög grad önskvärt, att pension snarast möjligt bereddtes Anna Munck, har hemställt om bifall till direktionens föreliggande ansökan med den ändring, att pensionen skulle utgå först efter den 1 januari 1916. Överstyrelsen yttrar bland annat:

Av handlingarna framginge, att Anna Munck vore född den 16 februari 1856 och således snart 59 år gammal, att hon varit i statens tjänst sedan den 1 maj 1889 eller under 25¹/₂ år, att hon enligt läkarbetyg vore på grund av sjukdom och ålder mindre arbetsför och till följd därav sannolikt snart bleve oförmögen att sköta mera ansvarsfullt arbete samt att hennes löneförmåner uppginge till 975 kronor kontant, fri bostad med uppvärmning samt fri kost, lyse och tvätt.

Omsattes de till Anna Munck in natura utgående löneförmånerna i penningar, torde med en uppskattning för år av kost till omkring 400 kronor, av lyse till omkring 40 kronor samt av tvätt till omkring 50 kronor eller sammanlagt omkring 490 kronor, dessa, oavsett bostad med värme, vid en kontant lön av 975 kronor uppgå till 1,465 kronor. Ansåges nu såsom beräkningsgrund för pensionsbeloppet böra tagas två tredjedelar av denna lön, torde ifrågavarande pension lämpligen böra bestämmas till 975 kronor eller samma belopp som den nu utgående kontanta lönen.

Även statskontoret, som icke haft något att erinra mot det föreslagna pensionsbeloppet, har, på grund av vad handlingarna innehålla rörande Anna Muncks långvariga och synnerligen väl vitsordade arbete i statens tjänst samt om hennes numera till följd av sjukdom allt mer avtagande förmåga att sköta sin syssla, ansett sig kunna tillstyrka bifall till ansökningen.

Jag finner det vara billigt, att Anna Munck på grund av det långvariga, samvetsgranna och dugande arbete, hon på sin post utfört i statens tjänst, erhåller pension av statsmedel, när hon till följd av sjukdom och ålder icke längre blir i stånd att sköta sin syssla såsom husmoder vid blindinstitutet. Då emellertid Anna Munck har att åberopa endast inemot 26 tjänstår, under det att kvinnlig befattningshavare, som är underkastad den civila pensionslagen, är berättigad till full pension i regel först vid uppnådda 30 tjänstår, torde pensionsbeloppet för Anna Munck böra beräknas till $\frac{26}{30}$ av det för henne ifrågasatta

beloppet 975 kronor, eller i runt tal till 850 kronor om året. Pensionen synes böra utgå från och med månaden näst efter hennes avgång från tjänsten.»

Motion
II: 118.

I sammanhang härmed har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *K. Westerström* väckt motion nr 118 däri hemställt, »att riksdagen ville bevilja husmodern vid institutet och förskolan för blinda å Tomtebodas *Anna Gustava Jensina Munck* en förhöjning med 125 kronor om året i den pension av 850 kronor, som i statsverkspropositionen under tionde huvudtiteln föreslagits, att hon under sin återstående livstid måtte årligen få uppbära å allmänna indragningsstaten».

Motionären återger i sin motivering till en början här ovan intagna statsrådsprotokoll och fortsätter därefter:

»I lag angående civila tjänst innehavares rätt till pension den 11 oktober 1907 § 3 heter det:

'Såsom underlag för bestämmande av pensions belopp skall, där ej särskilt pensionsunderlag blivit i lönestaten fastställt, tjäna:

a) för tjänst, med vilken jämte lön tjänstgöringspenningar eller ortstillägg äro förenade, hela lönen;

b) för annan tjänst, två tredjedelar av lönen.

Vid beräkning av pensionsunderlag för tjänst, med vilken förmån av boställe, prebende, donation eller annan dylik förmån är förenad, skall lönen, därest den av sådan anledning minskats med ett belopp, som finnes i lönestaten angivet *eller med ledning därav kan bestämmas*, ökas med detta belopp.'

För rätt att erhålla s. k. hel pension fordras enligt samma lag § 5 för kvinnlig tjänst innehavare att hava uppnått 60 levnads- och 30 tjänstår, varpå även herr departementschefen grundar sitt förslag om pension till *Anna Munck*.

Enligt direktionens uppgift 'är ifrågavarande befattning icke uppförd på institutets och förskolans stat, utan har *Anna Muncks* avlöning bestritts från det i nämnda stat ingående anslaget till vårdare och tjänstepersonal'.

Jag skulle därför vilja räkna *Anna Muncks* tjänsteställning ej hörande under den allmänna regeln i lagen utan snarare jämförlig med de tjänsteställningar, varpå direktionen i sitt utlåtande anför mycket belysande exempel, platser med likartat arbete, med samma naturaförmåner men högre både kontanta löner och pensionsbelopp. Folkskoleöverstyrelsen upptager bland naturaförmåner även fri bostad med värme, men sammanräkningen av deras värde visar endast ett belopp av 490 kronor »oavsett bostad med värme». Jag ville hellre säga, att alla naturaförmånerna inberäknat den ytterst viktiga förmånen av fri bostad med värme uppgår till 690 kronor, om bostad av 2 rum och kök med värme lågt värderas till 200 kronor. Visserligen har jag hört, att förmånen av fri bostad med värme under vissa förhållanden och vid vissa tjänsteställningar åsättas värden vid lönebeloppens beräkning såsom pensionsunderlag, vid andra åter värderas och medräknas de icke, men då jag icke kunnat sätta mig in i dessa mysterier utan ansett att bostadsförmånen

med värme är en synnerligen värdefull förmån såväl för löntagaren som pensionären, så har jag medräknat dem i lönebeloppet, såsom pensionslagen § 3 mom. b) synes mig giva vid handen. En förmån är under alla förhållanden en förmån. Sammanräkningen skulle då bli: naturaförmåner 690 kronor, kontant lön 975 kronor, summa löneförmåner 1,665 kronor — $\frac{2}{3}$ därav, 1,110 kronor, skulle utgöra pensionsbeloppet om icke pensionslagens föreskrifter om 60 levnads- och 30 tjänstår såsom villkor för hel pension lade hinder i vägen. Följer man strikte denna föreskrift vid beräkningen, skulle $\frac{26}{30}$ av 1,110 kronor bli 962 kronor eller utjämnat enligt lagens föreskrift 970 kronor, ett belopp som ju mycket närmar sig förslaget 975 kronor av såväl direktionen som överstyrelsen och statskontoret, myndigheter, vars uttalanden jag har så stort förtroende till att jag fränseende den lilla skillnaden kan och vill helt ansluta mig till deras förslag. Skulle jag dock uti min, som jag tycker, enkla och klara bevisföring tagit miste, så har jag dock kvar ett ännu starkare skäl att andraga för beviljandet av den högre pensionen åt Anna Munck. I likhet med direktionen, vilket även kan avläsas ur såväl överstyrelsens som statskontorets motivering för tillstyrkan av det högre pensionsbeloppet, anser jag att det vore staten mest värdigt, om Anna Munck, som under lång tid nitiskt och med så stor framgång handhaft sitt ansvarsfulla, mångsidiga och krävande arbete i statens tjänst, nu, då ålder och sjukdom nödgade henne att draga sig tillbaka från sin befattning, bereddades en något så när bekymmerfri ålderdom. Anna Muncks uppburna lön för det över allt beröm stående arbete, hon till statens fördel utfört, både från ekonomisk och social synpunkt betraktat, har varit förhållandevis låg, liksom den nu föreslagna pensionen, även med det högre beloppet, är låg. Jag vågar därför hysa den förhoppningen, att riksdagen icke skall lämna en medellös i statens tjänst utsliten kvinna utan nödigt stöd, då hon på grund av svår sjukdom blivit urståndsatt att hinna upp den såsom laglig åberopade åldersgränsen för att få den för henne välbehövligen fulla pensionen. Ty det torde dock vara hart när omöjligt att med en pension av 850 kronor om året eller omkring 70 kronor i månaden kunna draga sig fram i de blygsammaste förhållanden, då sjukdomen kanske toge den drygaste delen av levebrödet. Att både löne- och pensionsbelopp äro mycket låga kan man för övrigt bliva övertygad om vid studiet av det »Ytterligare betänkande i frågan, huruvida staten bör till uppfostran och vård omhändertaga de blinda med komplicerat lyte, avgivet i april 1914 av särskilt tillkallade sakkunnige, hrr K. S. Husberg, Alfred Petré, Värner Rydén och Elisabet Anrep-Nordin».

En föregående utredning, som av de många granskande myndigheterna i huvudsak godkänts, har dock följts av denna ytterligare utredning, som i fråga särskilt om vad en länsstyrelse i sin granskning yttrat, att »förslaget vore väl dyrt», säger sig dela den »uppfattningen att ett nedbringande av kostnaderna vore önskvärt (sid. 5), sökt en utväg att ernå en dylik besparing och funnit densamma genom att — — föreslå en annan plats för anstalten — —». Sparsamhetsynpunkten torde sålunda i detta »ytterligare betänkande» vara väl tillgodosedd. Likafullt har kommittén i fråga om avlöningar och pensioner för personalen (sid. 57) kommit till följande resultat t. ex. för »en husmoder»:

kontant lön 550, tjänstgöringspenning 250, summa kontant lön 800 kronor.

Efter 5 år kan avlöningen höjas med 150 kronor och efter 10 år med ytterligare 150 kronor, av vilka belopp 100 kronor utgöra lön och 50 kronor tjänstgöringspenningar.

Anm. 1. Pensionsunderlaget utgör för husmoder 1,200 kronor».

Efter noggranna utredningar i syfte att göra all nödig besparing har kommittén dock kommit till en slutlön för en husmoder av 1,100 kronor, samma naturaförmåner som vid Tomtebodas och pension av 1,200 kronor, samt till åldersgränsen för rättighet till hel pension av 25 tjänstår och 60 levnadsår (sid. 58).

Dessa uppgifter tala till Anna Muncks förmån och ådagalägga, likasom det övriga jag anför, det fullt rättmätiga kravet, såsom mig synes, av en förhöjning av Anna Muncks pension.

Utskottet.

På grund av den i ärendet förebragta utredningen finner utskottet, att pension av statsmedel bör beredas Anna Munck. Vid beräkning av pensionsbeloppet har Kungl. Maj:t utgått från att värdet av de till Anna Munck in natura utgående löneförmåner, oavsett bostad med värme, uppskattats till omkring 490 kronor. Då emellertid värdet av bostad jämte värme synes utskottet även böra läggas till grund för beräkning av pensionen och med tillämpning härav samtliga in natura utgående förmåner torde kunna uppskattas till omkring 600 kronor, skulle efter den av Kungl. Maj:t i övrigt angivna beräkningsgrunden pensionen komma att uppgå till omkring 910 kronor. I anslutning härtill synes pensionsbeloppet skäligen böra bestämmas till 900 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning och den i ämnet väckta motionen, må medgiva, att husmodern vid institutet och förskolan för blinda å Tomteboda Anna Gustava Jensina Munck må från och med månaden näst efter den, varunder hon avgår från sin befattning, under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension av niohundra kronor.

*Angående
understöd
åt f. d.
lärarinnan
Elin Matilda
Toll.*

38:o) I en inom andra kammaren väckt, till bankoutskottet hänvisad motion nr 80 har herr Jonsson i Hökhult hemställt, att riksdagen måtte besluta, att f. d. lärarinnan *Elin Matilda Toll* må under sin återstående livstid tilldelas ett årligt understöd av 337 kronor.

Till stöd för berörda förslag anföres i motionen följande:

»Lärarinnan *Elin Matilda Toll*, som på grund av obotlig sjukdom måst lämna sin plats som lärarinna vid skola för bildbara sinnesslöa, innan hon uppnått stadgad tjänstetid för erhållande av sjukpension i dövstumläraernas pensionsanstalt, nämligen tio år, har sedermera sökt pension, men på grund av detta stadgande — och då

hon innehåft tjänst endast i åtta år -- har ansökan om pension därifrån av Kungl. Maj:t avslagits.

Då därtill kommer, att hon på grund av övergångsbestämmelserna i allmänna folkpensioneringen icke heller därifrån kan erhålla något understöd; och då hon är medellös, sjuklig och alldeles oförmögen att sig själv försörja, samt behöver personlig vård, är hon i en mycket beklagansvärd belägenhet, och vill jag på grund därav anhålla, att riksdagen ville besluta att bevilja henne ett årligt understöd.»

Till fullständigande av de upplysningar, som lämnats av motionären, får utskottet enligt tillgängliga handlingar meddela följande.

Elin Matilda Toll, som är född den 17 november 1883, har tjänstgjort såsom lärarinna vid Smålands sinnesslöanstalt å Nannylund under tiden 1 september 1905—26 maj 1909 och vid Hallands läns sinnesslöanstalt i Heberg sedan den 1 september 1909. Från sistnämnda befattning har hon dock, räknat från och med senare hälften av läsåret 1910, erhållit ständig ledighet på grund av obotlig sjukdom och sedermera avsked. Med åberopande av dessa förhållanden anhöll Elin Toll hos direktionen över dövstumlärares pensionsanstalt om pension jämlikt 10 § i gällande reglemente för sagda anstalt. Genom beslut den 18 juni 1913 förklarade emellertid direktionen att, enär enligt nämnda paragraf, jämförd med kungörelsen den 22 juni 1911 angående delaktighet i dövstumlärares pensionsanstalt och folkskollärares änke- och pupillkassa för lärarpersonalen vid statsunderstödda sinnesslöanstalter, minst 10 tjänstår erfordrades för erhållande av den i samma paragraf stadgade pensionen, men Elin Tolls tjänstetid ej uppginge till nämnda antal år, direktionen funne henne icke vara berättigad till pension.

Sedermera har Elin Toll till Kungl. Maj:t ingivit ansökan om erhållande av ett årligt understöd av 337 kronor, motsvarande den hos direktionen sökta sjukpensionen. Över denna ansökning avgav direktionen över dövstumlärares pensionsanstalt utlåtande, däri direktionen under hänvisning till § 10 i det för anstalten gällande reglemente avstyrkte ansökningen.

Genom beslut den 21 november 1913 lämnade Kungl. Maj:t ansökningen utan bifall.

Enligt ett den 2 januari 1915 utfärdat läkarbetyg lider Elin Toll av kronisk nervsjukdom, till följd varav hon enligt läkarens utsago för närvarande och med säkerhet för all framtid är oförmögen att genom eget arbete förskaffa sig sitt uppehälle. Beträffande hennes ekonomiska ställning föreligger ock intyg därom, att hon är medellös. Härjämte har Elin Toll uppgivit, att hon för sitt uppehälle vore helt och hållet beroende av sin gamle fader, f. d. fanjunkare, vilkens pension och obe-

tydliga extra förtjänst (årliga inkomsten cirka 1,000 kronor) knappast vore tillräckliga för honom själv.

Utskottet.

Såsom av ovanstående framgår, är Elin Toll till följd av obotlig sjukdom urståndsatt att genom eget arbete förvärva sitt uppehälle. Ej heller kan hon, så vitt handlingarna utvisa, i ekonomiskt avseende påräkna understöd av någon anhörig eller annan person. Då härtill kommer, att hon är medellös, har utskottet ansett sig böra tillstyrka, att något understöd beviljas henne av staten. Utskottet, som ej haft något att erinra mot det i motionen ifrågasatta understödsbeloppet, vilket synes böra utgå från och med den 1 januari 1916 och anvisas å allmänna indragningsstaten, hemställer,

att riksdagen må, i anledning av förevarande motion, bevilja f. d. lärarinnan Elin Matilda Toll ett årligt understöd av trehundra trettiosju kronor att under hennes återstående livstid, så länge hon förbliver ogift, utgå från allmänna indragningsstaten.

VI. Ang. jordbruksdepartementet.

Angående
pension
åt park-
arbetaren vid
lantbruks- och
mejeri-
institutet vid
Alnarp N.
Andersson.

39:o) I punkt 34 under tionde huvudtiteln har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att parkarbetaren vid Alnarps lantbruks- och mejeriinstitut *Nils Andersson* må från 1915 års början under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 350 kronor att utgå från allmänna indragningsstaten.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»I skrivelse den 10 september 1914 har styrelsen för lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp gjort framställning om beredande av pension åt parkarbetaren vid institutet *Nils Andersson*.

Vid skrivelsen har fogats frejdbetyg, utvisande att *Andersson* är född den 1 mars 1843.

Till stöd för framställningen har berörda styrelse anfört följande.

Sedan år 1868 hade *Andersson* utan avbrott varit anställd såsom förman vid arbetena med plantering och skötsel av parken vid institutet, och hade han städse med nit och samvetsgrannhet utfört sina åligganden och i allo fört en hedrande vandel. Sedan ett par år hade emellertid *Andersson* på grund av nedsatt arbetsförmåga icke förmått sköta denna ganska krävande tjänst utan endast kunnat utföra vissa lättare sysslor

[34.]

vid institutet och egendomen. Då han i sin tjänst icke kunnat samla några medel, tillräckliga för hans och hans hustrus försörjning på ålderdomen och medel för sådant ändamål ej heller stode till styrelsens förfogande, hade densamma ansett det vara en plikt att hos Kungl. Maj:t framhålla det behjärtansvärda däruti, att en någorlunda bekymmerfri ålderdom måtte beredas honom. I likhet med andra vid Alnarps park och trädgård anställda arbetare hade Anderssons inkomst därifrån utgått i form av daglön, vilken under senare tid utgjort 2 kronor 25 öre för dag eller omkring 700 kronor om året. När han nu efter så lång, sammanhängande och väl vitsordad tjänstgöring måste lämna sin plats på grund av genom ålder minskad arbetskraft, ansåge styrelsen det vara rättvist, att en årlig pension av 450 kronor beviljades honom, att utgå från 1915 års början.

Lantbruksstyrelsen, som avgivit utlåtande i ärendet den 21 oktober 1914, har icke haft något att erinra mot framställningen i fråga.

Statskontoret har i utlåtande den 3 november 1914 förklarar sig på grund av vad i ärendet blivit anfört icke hava något att erinra mot att pension från allmänna indragningsstaten beredes Andersson. Det av styrelsen för lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp föreslagna, av lantbruksstyrelsen jämväl förordade pensionsbeloppet, 450 kronor, syntes emellertid statskontoret vara för högt tilltaget. Riksdagen hade nämligen under en följd av år konsekvent bestämt pensionen för arbetare i statens tjänst till 300 kronor. Utgående från detta förhållande, ansåge sig emellertid statskontoret, med hänsyn därtill att Andersson under hela den tid, han varit anställd vid arbetena å Alnarp, intagit förmansställning, kunna föreslå någon höjning av det sedvanliga pensionsbeloppet. Statskontoret hemställde fördenskull, att Andersson från 1915 års början måtte från allmänna indragningsstaten under sin återstående livstid komma i åtnjutande av en årlig pension av 350 kronor.

För egen del finner jag i likhet med samtliga myndigheter, som yttrat sig i frågan, att i förevarande fall bör beredas något högre pensionsbelopp än det, som vanligen plägar utgå till arbetare i statens tjänst, men anser, att detsamma dock ej bör sättas högre än vad statskontoret föreslagit, eller till 350 kronor.»

Då riksdagen vid föregående tillfällen beviljat arbetare med förmansställning pensioner till belopp, överstigande det av Kungl. Maj:t nu föreslagna, anser sig utskottet med hänsyn till Anderssons höga

Utskottet.

ålder och långa tjänstetid böra tillstyrka, att pensionen må utgå med ett till 400 kronor förhöjt belopp.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva, att parkarbetaren vid Alnarps lantbruks- och mejeriinstitut Nils Andersson må från 1915 års början under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av fyrahundra kronor att utgå från allmänna indragningsstaten.

Angående
pension åt
arbetaren
J. Andersson.

40:o) I en till riksdagen den 29 januari 1915 avlåten proposition, nr 17, har Kungl. Maj:t, under återropande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen medgiva, att till arbetaren *Johannes Andersson* i Kärtared i Hudene socken av Älvsborgs län må för tiden från och med den 16 februari 1911 under hans återstående livstid från allmänna indragningsstaten utgå en årlig livränta av 45 kronor.

I fråga om den i ärendet framlagda utredningen får utskottet hänvisa till ovanberörda statsrådsprotokoll.

Med tillstyrkande av bifall till förevarande proposition hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att till arbetaren *Johannes Andersson* i Kärtared i Hudene socken av Älvsborgs län må för tiden från och med den 16 februari 1911 under hans återstående livstid från allmänna indragningsstaten utgå en årlig livränta av fyrtiofem kronor.

Pension åt
före extra
kronojägaren
P. J. Boström.

41:o) I en till riksdagen den 29 januari 1915 avlåten proposition, nr 22, har Kungl. Maj:t, under återropande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att före extra kronojägaren *Per Johan Boström* i Malå må från och med år 1915 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 300 kronor.

Till ovannämnda statsrådsprotokoll har departementschefen anfört följande:

»I en till Kungl. Maj:t ställd, till domänstyrelsen insänd skrivelse har förre extra kronojägaren i Norsjö revir Per Johan Boström i Malå i Västerbottens län anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder att åt honom måtte beredas en, om ock liten, pension på gamla dagar, då han nu vore alldeles orkeslös.

Med skrivelse den 28 april 1914 har domänstyrelsen överlämnat ärendet för Kungl. Maj:ts prövning.

Ansökningen åtföljes av prästbetyg, som visar, att Boström är född den 4 mars 1838 och alltså nu är närmare 77 år gammal. Av tjänstgöringsbetyg från förutvarande förvaltare av Norsjö revir ävensom övriga handlingar, som jämväl bifogats ansökningen, framgår, att Boström tjänstgjort i skogsstaten under åren 1870—1874 samt under åren 1877—1903 dels såsom extra bevakare och dels, efter förordnande av domänstyrelsen den 12 april 1897, såsom extra kronojägare. Boströms tjänstgöring omfattade vanligen endast sju à åtta månader varje år. Nuvarande revirförvaltaren i Norsjö revir har beträffande tiden 1 oktober 1882—31 december 1899 meddelat, att Boströms tjänstgöring varit förlagd till tiden 1 oktober—31 maj årligen. Samme revirförvaltare har därjämte upplyst, att Boström under sommarmånaderna biträtt vid utsynings-, uppskattnings- och taxationsförrättningar, så att han kunde anses hava varit i oavbruten tjänstgöring under dessa år. De ingivna intygen utvisa även, att Boström under hela sin tjänstetid visat sällsamt nit, trohet och oväld i sin tjänst, samt att han iakttagit ett i allo hedrande uppförande.

Enligt intyg från kyrkoherden i Malå församling är Boström numera av ålder och sjuklighet oförmögen till allt arbete samt saknar medel till sitt uppehälle. Enligt vad ytterligare inhämtade upplysningar giva vid handen har Boström ägt en liten hemmansdel i Malå by, men för lång tid sedan sålt denna och därvid betingat sig rätt att under livstiden få kvarbo därå mot en mindre årlig avgift. Hans barn, som alla äro fullvuxna, hava samtliga lämnat hemmet och torde endast undantagsvis bidra till föräldrarnas uppehälle. Detta förtjänas i övrigt till avsevärd del av hustrun genom laskörning mellan Malåträsk och Bastuträsk.

Domänstyrelsen har anfört, att då Boström enligt vederbörande jägmästares intyg under sin tjänstgöring städse ådagalagt ett hedrande uppförande, med nit och redlighet fullgjort sina åligganden och nu på grund av sin höga ålder och sjuklighet vore oförmögen att försörja sig samt saknade medel till sitt uppehälle, det syntes vara statens plikt att se till, att för hans återstående dagar sådant understöd bereddes honom,

att han ej behövde lida nöd. Det minsta belopp, som härför erfordrades, kunde beräknas till 375 kronor per år. Styrelsen har därför hemställt, att Kungl. Maj:t måtte till riksdagen avlåta proposition, att åt Boström måtte från och med år 1914 å allmänna indragningsstaten under hans återstående livstid utgå en årlig pension av 375 kronor.

Statskontoret, som härefter hörts i ärendet, har i utlåtande den 16 juni 1914 anfört, att statskontoret ansåge skäligt, att sökanden, som numera genom hög ålder och sjuklighet vore oförmögen att bidra till sitt livsuppehälle, bereddes något understöd från statsverket. Då mot beloppet av det föreslagna understödet icke funnes något att erinra, har statskontoret instämt uti domänstyrelsens nyssnämnda hemställan.

På grund av vad i ärendet blivit upplyst anser jag, att Boström är förtjänt av pension av statsmedel. Vad det föreslagna pensionsbeloppet, 375 kronor, angår vill jag erinra, att åt personer, som i avseende å anställningens beskaffenhet och långvarighet samt övriga omständigheter synas kunna jämnställas med Boström, hittills icke pläгат beviljas pensioner till högre belopp än 300 kronor. Jag anser därför pensionen även för Boström böra begränsas till detta belopp. Pensionen torde icke böra räknas från tidigare tidpunkt än 1915 års början.»

Utskottet.

Utskottet anser av skäl domänstyrelsen och statskontoret anfört pensionsbeloppet lämpligen böra bestämmas till 375 kronor och hemställer förty,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förvarande framställning, må medgiva, att förre kronojägaren Per Johan Boström i Malå må från och med år 1915 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av trehundra- och trettio kronor.

*Angående
anslaget till
allmänna
indragnings-
staten.*

42:o) Kungl. Maj:t har i punkt 35 under tionde huvudtiteln föreslagit, att anslaget till allmänna indragningsstaten måtte upptagas till 2,127,506 kronor.

[35.]

Chefen för finansdepartementet har till statsrådsprotokollet över finansärenden den 14 jannari innevarande år anfört följande:

»Förslagsanslaget till allmänna indragningsstaten är i nu gällande riksstat upptaget till 2,186,923 kronor.

Utgifterna från detta anslag hava i runda tal nedan nämnda år uppgått till följande belopp:

år 1904	kronor 2,299,200: —
» 1905	» 2,403,800: —
» 1906	» 2,488,900: —
» 1907	» 2,596,600: —
» 1908	» 2,609,600: —
» 1909	» 2,483,200: —
» 1910	» 2,420,000: —
» 1911	» 2,336,200: —
» 1912	» 2,208,600: —
» 1913	» 2,139,900: —

Enligt vad chefen för ecklesiastikdepartementet förut denna dag framhållit (se bil. till statsverksprop.: Åttonde huvudtiteln, C. Kyrkliga ändamål. 1. Kleresistaten), skulle den ifrågasatta ändringen beträffande anslagen under titeln Kleresistaten medföra, att tre särskilda anslag under allmänna indragningsstaten bortföle. Då emellertid, såsom nämnde departementschef meddelat, dessa anslag tillsammans ej uppgå till högre belopp än 167 kronor 4 öre, torde särskild hänsyn till berörda förhållande icke behöva tagas vid beräkandet av nu ifrågavarande anslag. Utgifterna under anslaget hava emellertid på senare tid visat en bestämd nedåtgående tendens. Desamma hava sålunda under åren 1908—1913 befunnit sig i jämnt sjunkande med under femårsperioden 1909—1913 i avrundat medeltal för år 85,850 kronor. Anslaget synes därför kunna minskas med ett belopp, som för jämnande av riksstatens slutsumma upptages till 59,417 kronor.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen,

att det under tionde huvudtiteln å *ordinarie stat* uppförda *förslagsanslaget* till allmänna indragningsstaten måtte minskas med kronor 59,417 eller från » 2,186,923 till » 2,127,506»

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i riksstaten för år 1916 uppföra förslagsanslaget till allmänna indragningsstaten med

. 2,127,506 kronor; dock med rätt för statsutskottet att vid uppgörande av förslag till riksstaten för nämnda år i anslagets slutsumma vidtaga den jämkning, som för jämnande av riksstatens slutsumma kan finnas erforderlig.

Angående
ordinarie
anslag.

43:o) Beträffande de ordinarie anslag, vilka icke blivit här ovan särskilt omförmälda, har någon förändring icke ifrågasatts; och får utskottet alltså hemställa,

att samtliga de ordinarie anslag under denna huvudtitel, i avseende å vilka förändring icke blivit härovan ifrågasatt, må i 1916 års riksstat upptagas med oförändrade belopp.

Stockholm den 4 mars 1915.

På bankoutskottets vägnar:

I. VON STAPELMOHR.

Reservation:

vid *punkten 22* (angående pension åt förre båtsmannen *A. J. J:son Stadig*):
av herrar *Wickman, Berg* i Munkfors och *Borggren*, vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till motionen.

Herrar *von Stapelmohr* och *Hallin* hava begärt få antecknat att de icke deltagit i behandlingen av följande punkter:
herr *von Stapelmohr*: i punkterna 15, 17, 19, 20 och 38; och
herr *Hallin*: i punkterna 1—14, 16—19 samt 21 och 22.

Tabell över anslagen under riksstatens tionde huvudtitel.

Pensionsväsendet.

		Ordinarie anslag		Extra anslag		Ordinarie anslag		Extra anslag	
		Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
A. Civila pensionsväsendet.									
1	Pensionering av civila tjänstnehavare, <i>förslagsanslag</i>	—	—	—	—	1,700,000	—	—	—
2	Förvaltningsbidrag till en ny änke- och pupillkassa för civilstaten	—	—	—	—	35,000	—	—	—
3	Till gäldande av statens andel i kostnaden för pensionering av extra provinsialläkare, <i>förslagsanslag</i>	—	—	—	—	15,000	—	—	—
4	Till gäldande av statens andel i kostnaden för pensionering av lasarettsläkare, <i>förslagsanslag</i>	—	—	—	—	25,000	—	—	—
5	Bidrag till sjuksköterskors pensionering, <i>förslagsanslag</i>	—	—	—	—	6,700	—	—	—
Barnmorskornas pensionering:									
6	Till bestridande av statens bidrag till pensionering av barnmorskor, <i>förslagsanslag</i>	30,000	—	—	—	—	—	—	—
7	Till gäldande av kostnaden för förvaltningen av barnmorskornas pensionsanstalt, <i>förslagsanslag</i> , högst	13,000	—	—	—	43,000	—	—	—
Handelsflottans pensionsanstalt:									
8	Bidrag till handelsflottans pensionsanstalt, <i>förslagsanslag</i>	101,000	—	—	—	—	—	—	—
9	Förbättring av pensioneringen från handelsflottans pensionsanstalt, <i>förslagsanslag</i>	—	—	31,000	—	—	—	—	—
10	Förbättring av pensioneringen inom de tre första klasserna av handelsflottans pensionsanstalt	—	—	31,000	—	101,000	—	62,000	—
11	Bidrag till pensionering av änkor och barn efter lärare vid allmänna läroverk, pedagogier, seminarier m. m. ¹⁾	—	—	—	—	145,554	—	—	—

¹⁾ Beträffande detta anslag kommer utskottet framdeles att avgiva utlåtande.

	Ordinarie anslag		Extra anslag		Ordinarie anslag		Extra anslag	
	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
12					68,000			
13					35,000			
14	681,892							
15				20,000				
16				104,000				
17	73,725							
18				2,700	755,617		126,700	
19					3,000			
20					5,000			
					2,937,871		188,700	
B. Militära pensionsväsendet.								
Arméns pensionskassa:								
1	4,640							
2	28,080							
3	124,239							
4				2,049				
5				3,400,000				
6				20,000				
7	106,000				262,959		3,422,049	
8					137,640			
9					30,000			

		Ordinarie anslag		Extra anslag		Ordinarie anslag		Extra anslag	
		Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
10	Förhöjning i gratialen åt avskedad manskap	—	—	—	—	648,000	—	—	—
11	Till tillfälligt understöd åt f. d. förrådsvaktmästare	—	—	—	—	—	—	911	—
Flottans pensionskassa:									
Ersättning för minskade inkomster:									
12	Till pensionsfonden	36,320	—	—	—	—	—	—	—
13	Till gratialfonden	16,650	—	—	—	—	—	—	—
14	Bidrag till flottans pensionskassas gratialfond	28,700	—	81,670	—	—	—	—	—
15	Till förstärkande av det i 1915 års riksstat uppförda anslag för bidrag till flottans pensionskassas gratialfond	—	—	—	2,400	—	—	—	—
16	Till pensionering av flottans befäl och underbefäl med vederlikar, <i>förslagsanslag</i>	253,300	—	—	—	—	—	—	—
17	Till pensionering av flottans gemenskap, <i>förslagsanslag</i>	251,300	—	—	—	—	—	—	—
18	Till tillfälliga understöd åt f. d. daglönare vid marinen, <i>förslagsanslag</i>	—	—	20,980	—	586,270	—	23,380	—
19	Invalidhusfonden	—	—	—	—	60,350	—	—	—
20	För bleserade över- och underofficerare, <i>reservationsanslag</i>	—	—	—	—	2,400	—	—	—
Säger för militära pensionsväsendet						1,727,619	—	3,446,340	—
C. Allmänna Indragningsstaten.									
1	Till diverse föremål, <i>förslagsanslag</i>	—	—	—	—	2,127,506	—	—	—
Summa						6,792,996	—	3,635,040	—